

Tussentaal in Vlaanderen: De nieuwe eloquentie

Koen Plevoets
Toegepaste Taalkunde
Hogeschool Gent

Tussentaal in Vlaanderen

Tussentaal:

- De nieuwe omgangstaal in Vlaanderen
- Een mengeling van Standaardnederlands en dialectkenmerken

Overzicht

- Achtergrond
- Kenmerken
- Hypotheses
- Data
- Methode
- Analyse
- Conclusie

Achtergrond

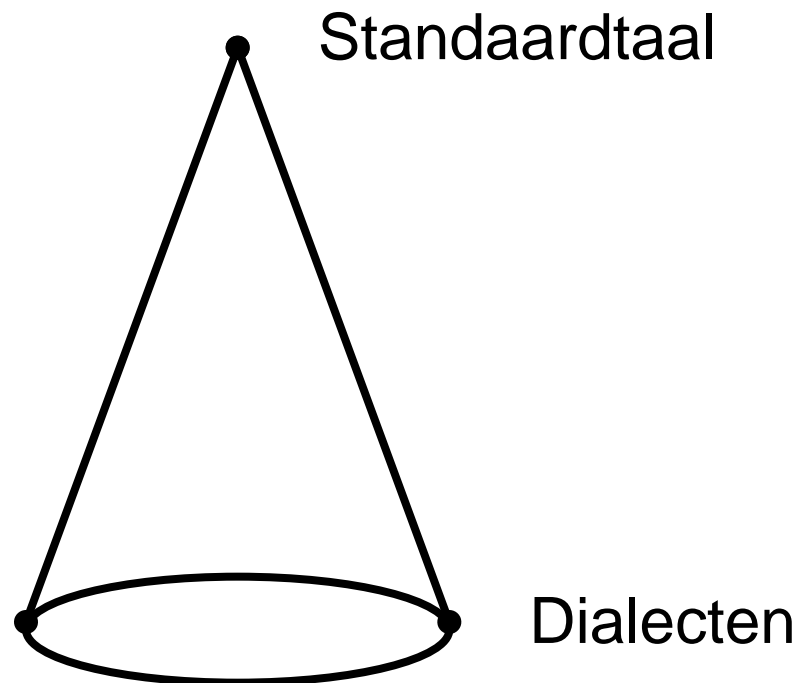
- Standaardisering in Vlaanderen: overname van de standaardtaal in Nederland
- Context: sociale achterstelling van de Vlamingen in de 19de eeuw
  - Dominante taal was Frans
  - Industrialisering trof vooral Waalse steden (Bergen, Charleroi, La Louvière, Luik, Verviers,...)
  - Vlaming bleef arm ...en dialect sprekend

Achtergrond

- Na WOII: ingespannen (massamediale) standaardisering
- GEVOLG:
  - Diglossie
  - Taalonzekerheid
(Deprez & Geerts 1977, Knops 1982, Geerts 1985)

Achtergrond

Diglossie:
(Auer 2005)

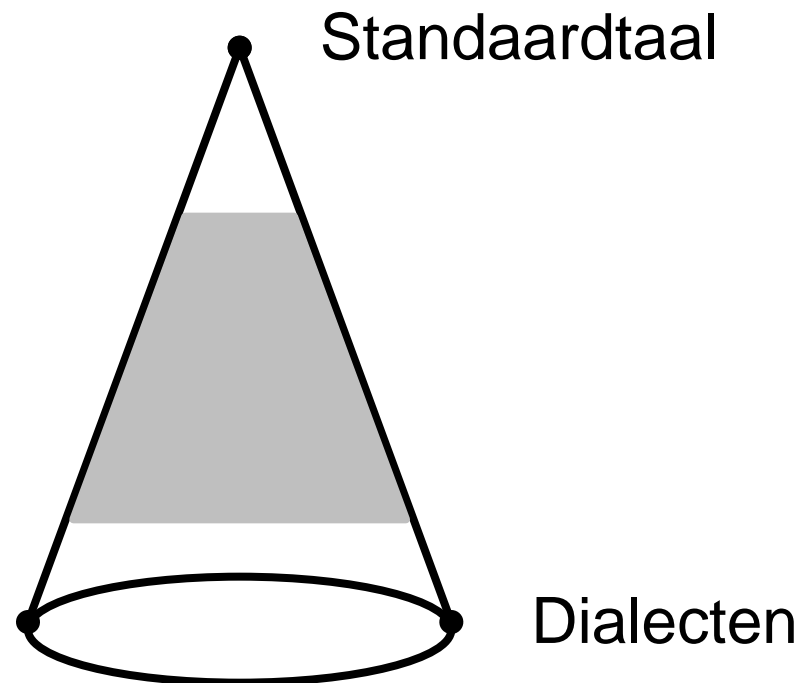

Achtergrond

- Laatste kwart 20ste eeuw: dialectinterferentie stabiliseert tot omgangstaal
- ‘Tussentaal’
- Diaglossie (Auer 2005)

Achtergrond

Diaglossie:
(Auer 2005)

Achtergrond

- ‘Verkavelingsvlaams’ (Van Istendael)
- ‘Schoon Vlaams’ (Goossens)
- ‘Soapvlaams’ (Geeraerts)
- ‘Koetervlaams’ (Barnard)
- ...

Kenmerken

Kenmerken

- Dialectische vocalen
- Deletie van de eind-t
  - *wie da w'ier hebben*
  - *da ga nie, manneke*
  - *mè verlies, zeker*
- Attributieve flexie (bij masculiene nomina)
  - *toch gene kater, zeker*
  - *precies ne zeerover*
  - *uwen onnozele kop*
  - *genen enkele klant*

Kenmerken

- Diminutief op –ke
  - *een taske koffie, misschien*
  - *mannekes, lost uwe zever zelf op*
- G-systeem bij de aanspreekpronomen
  - *ge zult blij mogen zijn als we u nog ne nagel laten om uw gat te krabben*
  - *gij hebt ons voor iedereen belachelijk gemaakt*
  - *als ge blut zijt, zulde zeker anders klappen*
  - *wie gade daarvoor meebrengen, sukkelaar*
  - *hedde da g'hoord*
  - *wat hedde gelle deze nacht gedaan*

Kenmerken

- Reduplicatief (e)kik
  - *elke keer da 'kik die smoelen zie*
  - *zolang da 'kik leef*
- Expletief dat
  - *zolang da 'kik leef*
  - *wie da we hier hebben*
  - *of da gij u da kunt permitteren*

Kenmerken

- Imperatief op –t
  - *mannekes, lostt uwe zever zelf op*
  - *stopt er nu mee*
- Dubbele negatie
  - *die zullen binnenkort **nie** veel **nie meer** waard zijn*
  - *da ge **genen** enkele klant **nie meer** over houdt*

Hypotheses

- Klassieke visie: tussentaal uit taalonzekerheid
- 'Tussentaal als vluchtroute tussen de Scylla van het dialect en de Charybdis van de standaardtaal'

Hypotheses

De Schutter (1998: 243)

“Wat de meeste taalbeschouwers en alle taalbewakers tegen dit soort ‘tussentaal’ hebben, is dat die zowel de rijkdom van de standaardtaal als de spontaneïteit van het dialect mist: het is een taal die uit angst geboren wordt: angst om dialect te spreken omdat dat niet ‘netjes’ is, en angst om de standaardtaal te spreken, omdat men denkt die niet aan te kunnen, of omdat men wel zeker weet dat men die niet aankan.”

Hypotheses

Taeldeman (1992: 34-37)

“Vlaanderens reële taalverdriet ligt m.i. [op het vlak van] ... twee dieperliggende structurele ziektefenomenen, nl. de dramatische *taalonzekerheid* van de gemiddelde Vlaming en de daar gedeeltelijk mee samenhangende *massale vlucht naar tussentaal*.”

Hypotheses

Taeldeman (1992: 34-37)

“Het duidelijkste symptoom van een fundamentele taalonzekerheid bij Vlamingen is wat ik overkoepelend *exogenisme* zou willen noemen: vanuit een twijfel aan de correctheid van endogene taalelementen (woorden, woordvormen, woordverbindingen) geven vele Vlamingen correct endogeen taalgoed prijs voor exogene taalbouwsels die formeel of situationeel minder correct zijn.”

Hypotheses

Taeldeman (1992: 34-37)

“Dat steeds meer Vlamingen in steeds meer omstandigheden tussentaal gebruiken, constitueert m.i. de tweede pijler van Vlaanderens ware taalverdriet. ...

Dat laatste is niet de schuld van de vele Vlamingen voor wie (door historische omstandigheden) die tussentaal de uiterste grens van hun *kunnen* markeert, maar van de stilaan even talrijke gouvgenoten die (via hun opleiding) wel beter kunnen maar *niet willen*. Het is een bekend fenomeen in de geschiedenis: goedkoop arrivisme/opportunisme op de rug van maatschappelijke kansloosheid.”

Hypotheses

Taeldeman (1992: 41)

De hierboven geanalyseerde taalpolitieke praktijk valt alvast in twee opzichten aan Vlaanderens ware taalverdriet te koppelen:

- (1) formele vitterijen vanuit een variatieloos standpunt hebben de taalonzekerheid en verkramptheid vooral doen toenemen;
- (2) een te strak integrationisme heeft de lat meteen op zo'n onhaalbare/onaantrekkelijke hoogte gelegd dat vele Vlamingen zich 'veilig' in de tussentaal gingen terugtrekken."

Hypotheses

Van de Velde (1996), Janssens (2004)

1. Een negatieve attitude tegenover het dialect
2. Een gebrekkige beheersing van het Standaardnederlands en daaraan gekoppeld een negatieve attitude ertegenover
3. De toegenomen mobiliteit, zowel geografisch als sociaal, van de Vlamingen
4. Een “conglomeraat” van economische en politieke ontwikkelingen die hebben geleid tot zelfbewustwording, zelfgenoegzaamheid en regionalisering
5. De veranderingen in het medialandschap, in casu de opkomst van de commerciële televisiezenders

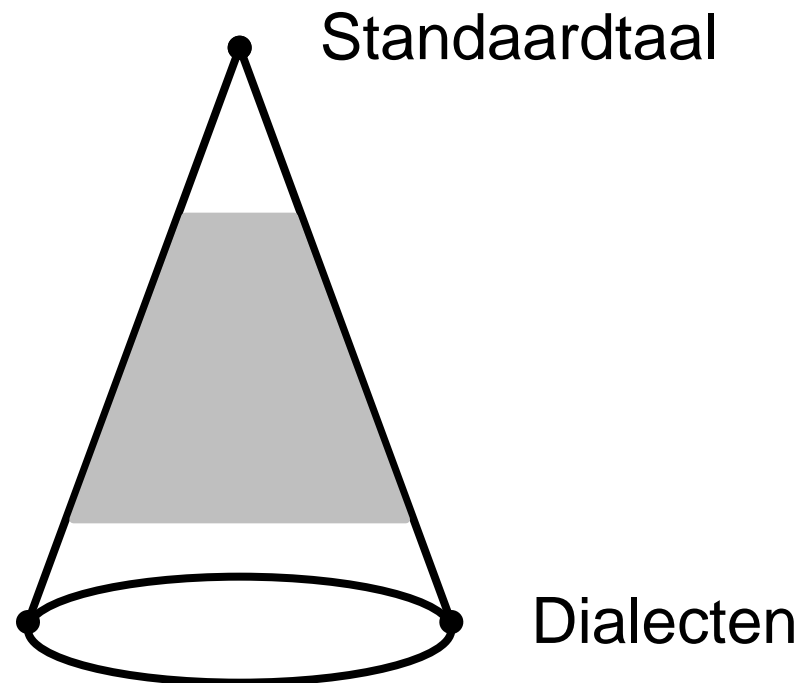
Hypotheses

Van de Velde (1996), Janssens (2004)

1. Een negatieve attitude tegenover het dialect
2. Een gebrekkige beheersing van het Standaardnederlands en daaraan gekoppeld een negatieve attitude ertegenover
3. De toegenomen mobiliteit, zowel geografisch als sociaal, van de Vlamingen
4. Een “conglomeraat” van economische en politieke ontwikkelingen die hebben geleid tot zelfbewustwording, zelfgenoegzaamheid en regionalisering
5. De veranderingen in het medialandschap, in casu de opkomst van de commerciële televisiezenders

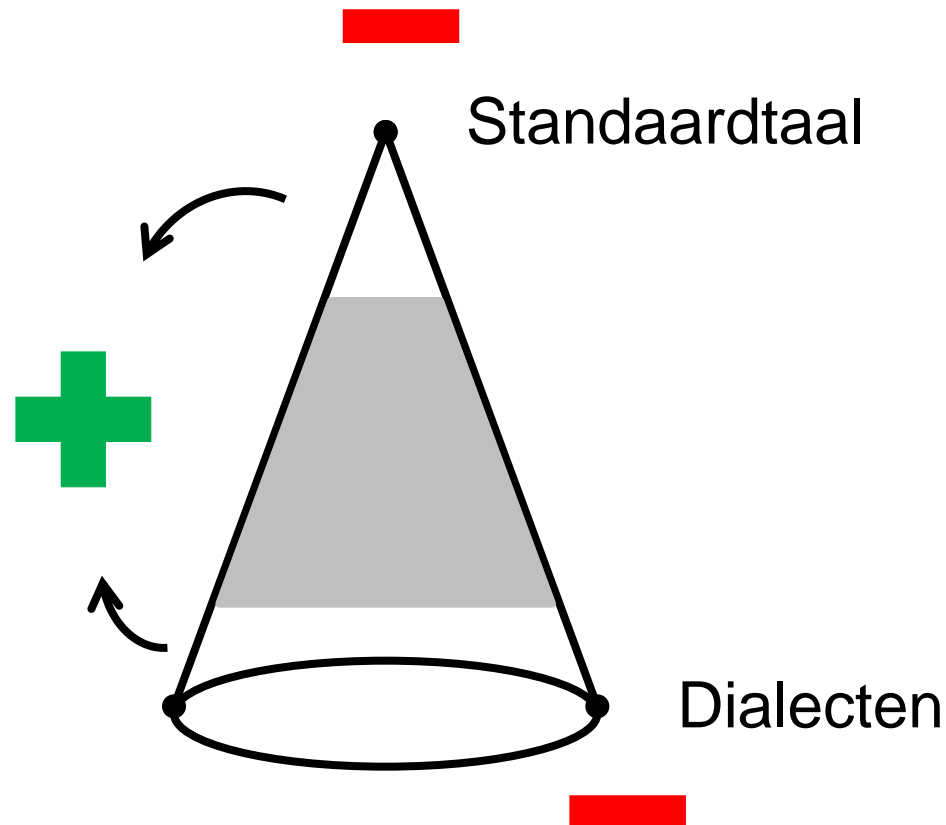
Hypotheses

Diaglossie:
(Auer 2005)

Hypotheses

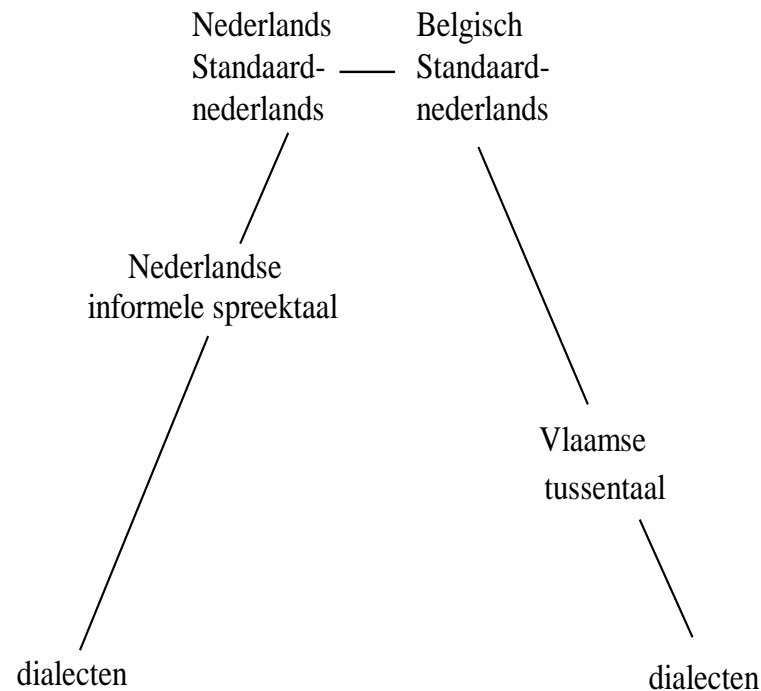
Diaglossie:
(Auer 2005)

Hypotheses

‘Taalkloof’:

(Geeraerts, Grondelaers & Speelman 1999, Geeraerts 2002)

Hypotheses

- PROBLEEM: vluchtroute naar elementen die net de bron vormen van taalonzekerheid?
- Def. 'Taalonzekerheid': negatieve beoordeling van elementen die men zelf gebruikt (Labov 1972)
  - Hypercorrecties
  - Dialect draagt stigma (Jaspers 2001)

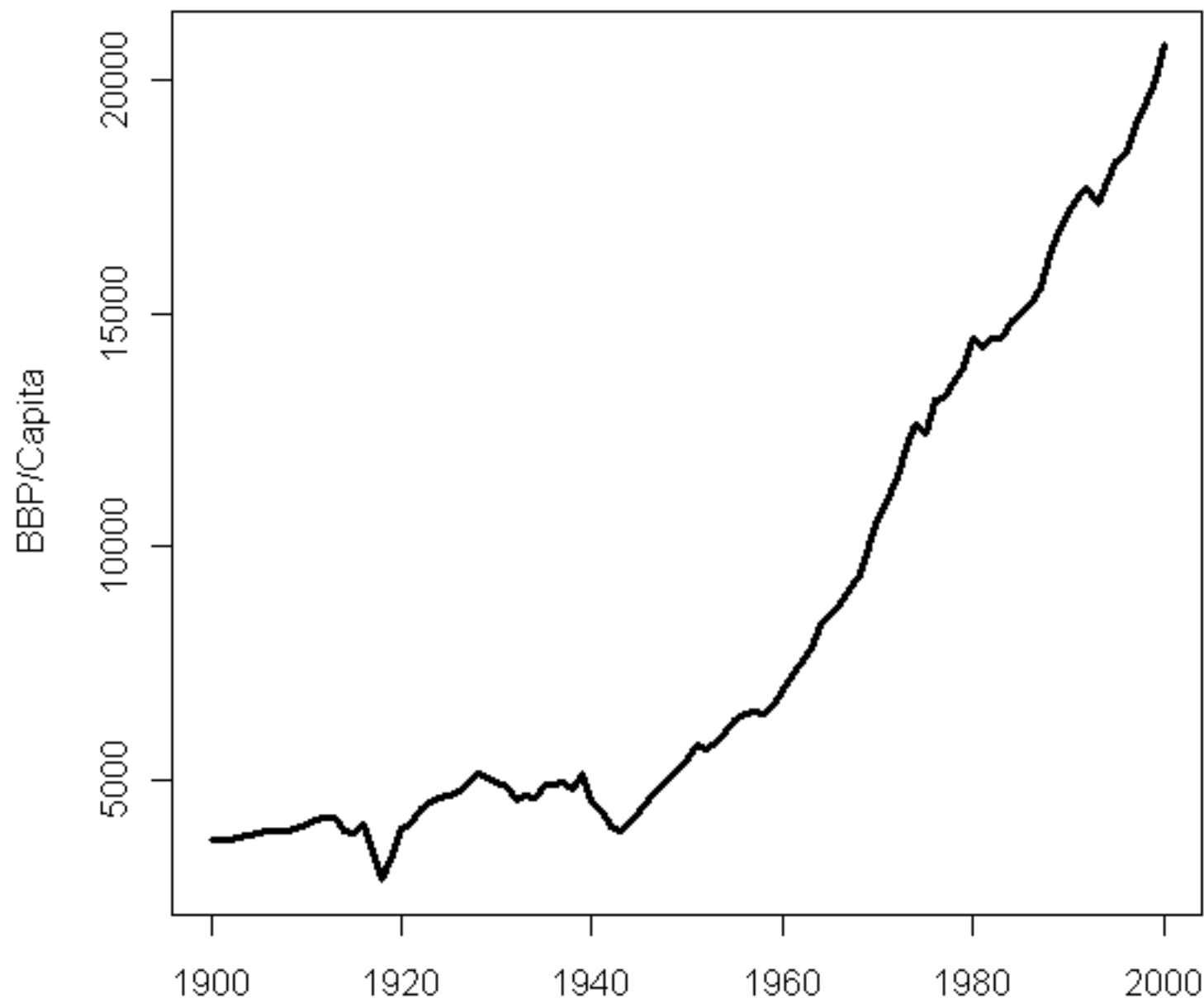
Hypotheses

Modus Tollens:

$$\frac{\text{Taalonzekerheid} \quad \Rightarrow \quad \begin{array}{l} \text{Dialectvermijding} \\ \sim \text{Dialectvermijding} \end{array}}{\sim \text{Taalonzekerheid}}$$

Hypotheses

- OPLOSSING: tussentaal is de voertaal van een zelfverzekerde, welgestelde **elite**
- Informalisering (Wouters 2008): de naoorlogse welvaart maakt individuen onafhankelijker, waardoor normen versoepelen

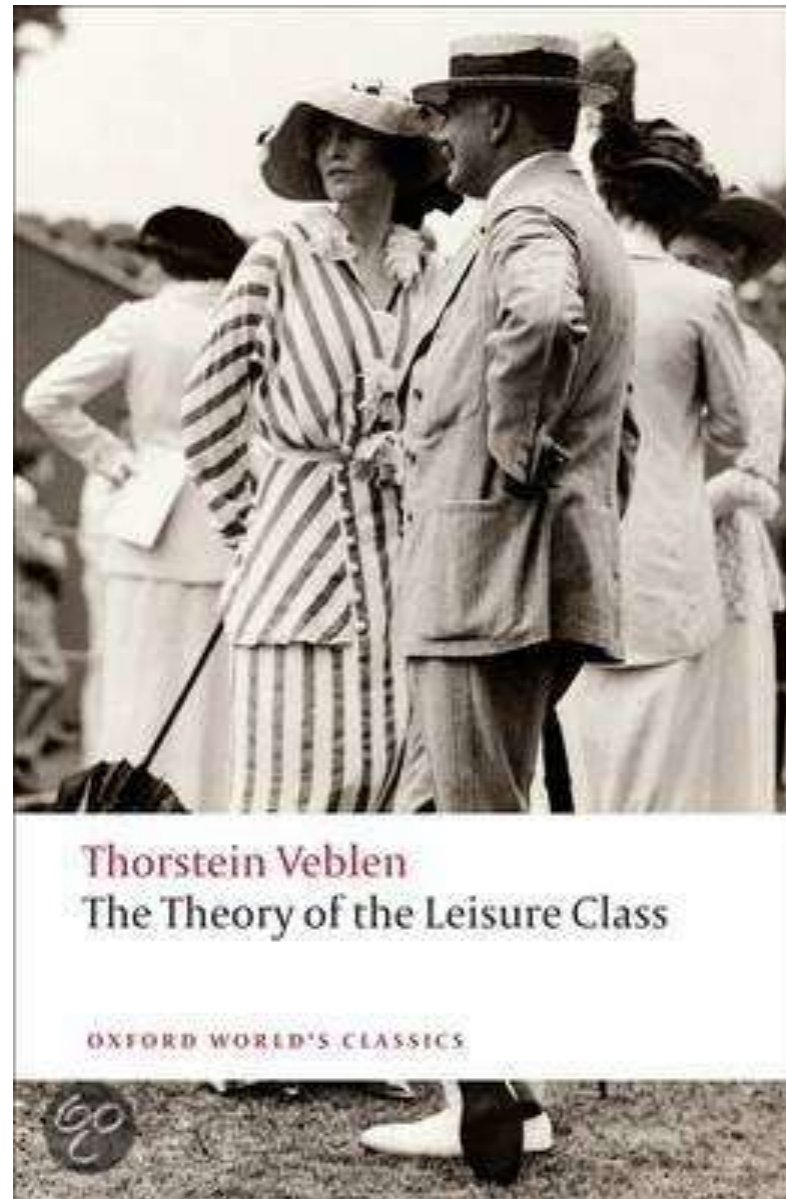

(Maddison 2006)

Hypotheses

Hendrickx (1998)

“In Vlaanderen wordt de standaardtaal immers niet of nauwelijks gedragen door een ‘spraakmakende gemeente’. In onze buurlanden wordt die mede gevormd door politici, bedrijfsleiders en academici, maar in Vlaanderen kan hun taal bezwaarlijk een voorbeeld worden genoemd.”

Vgl. Plevoets (2009)

Hypotheses

Vlaamse Ruit

(Vanhaverbeke 1997, Houvenaghel & Vanhaverbeke 1997)

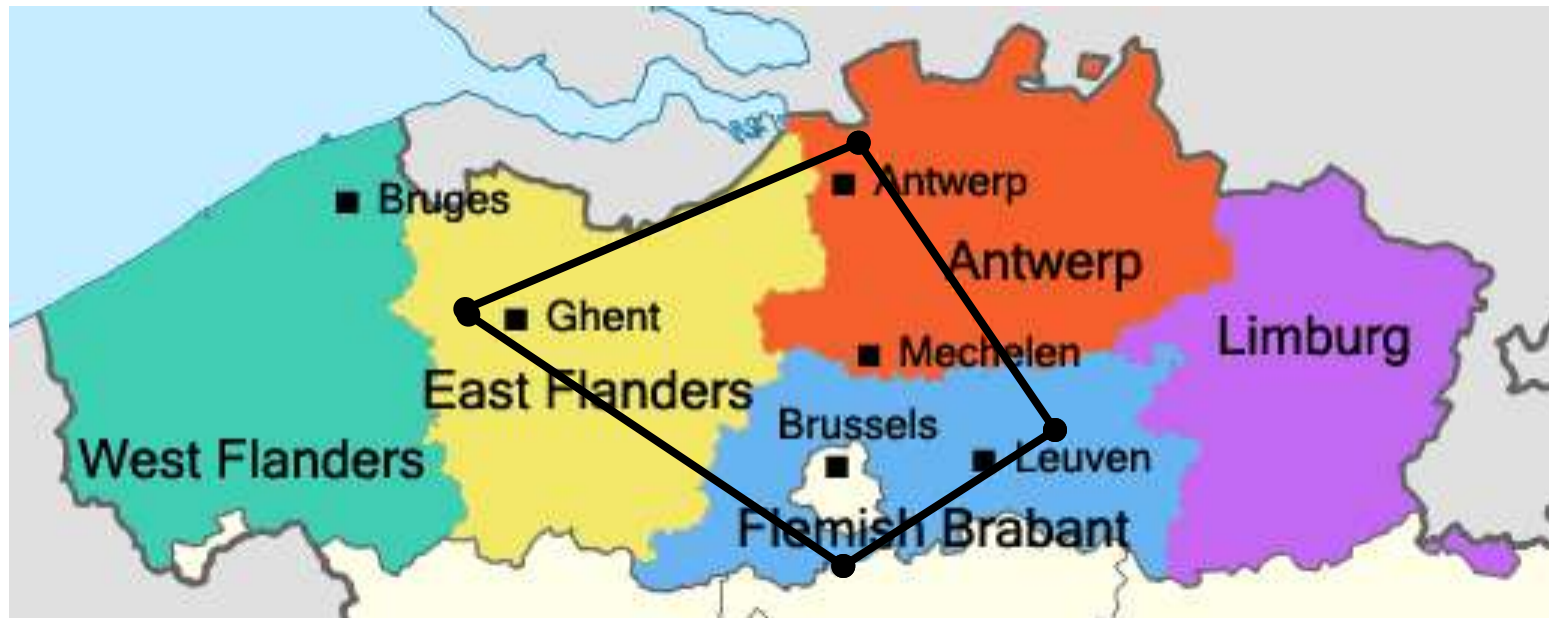

Hypotheses

Vlaamse Ruit

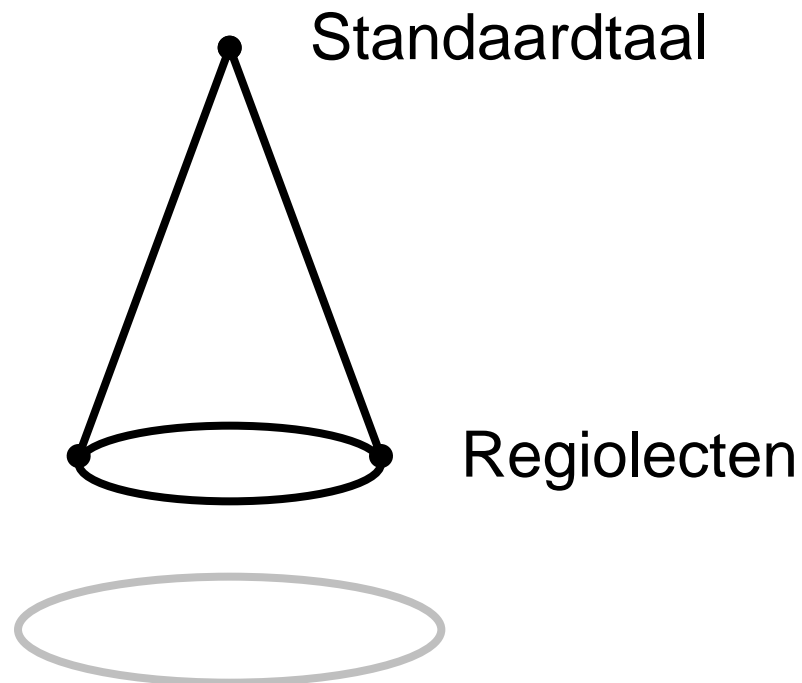
(Vanhaverbeke 1997, Houvenaghel & Vanhaverbeke 1997)

Hypotheses

Dialectverlies

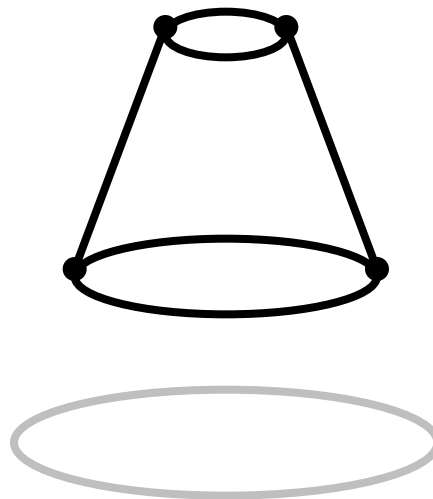
(Auer 2005; Willemyns 1997, Vandekerckhove 2009)

Hypotheses

- Brabantse expansie: Brabantse vormen hebben prestige en worden door omliggende regio's overgenomen
(Goossens 1970, Geerts 1983)
- Taalzekerheid: inwoners van de Brabantse regio beoordelen hun eigen vormen positiever dan die van de standaardtaal
(Jaspaert 1986, Impe 2010)
- Vgl. [Arabisch](#): lokale vormen van stedelijke elites hebben prestige tegen het Standaardarabisch in
(Abd-el-Jawad 1986, 1987, Holes 1983, Ibrahim 1986)

Hypotheses

Data

- Corpus Gesproken Nederlands
- 10 miljoen # (Vlaanderen: 1/3)
- 1998-2003
- Spreeksituaties & sprekerkenmerken
  - Regio
  - Geboortjaar
  - Opleidingsgraad
  - Beroepsgroep
  - Sekse
  - ...
- ONDERZOEK: 37 taalvariabelen

Data

Label	Voorbeeld
de.lid	<i>de ezel</i>
den	<i>den ezel</i>
een	<i>een man, een ezel</i>
ne.n	<i>ne man, nen ezel</i>
geen	<i>geen man, geen ezel</i>
gene.n	<i>gene man, genen ezel</i>

Data

Label	Voorbeeld
elke	<i>elke ezel</i>
elken	<i>elken ezel</i>
iedere	<i>iedere ezel</i>
iedereren	<i>iedereren ezel</i>
deze	<i>deze ezel</i>
dezen	<i>dezen ezel</i>

Data

Label	Voorbeeld
die	<i>die</i> man, <i>die</i> ezel
dieje.n	<i>dieje</i> man, <i>diejen</i> ezel
diene.n	<i>diene</i> man, <i>dienen</i> ezel
mijn	<i>mijn</i> man, <i>mijn</i> ezel
mijne.n	<i>mijne</i> man, <i>mijnen</i> ezel
m.n	<i>m'n</i> man, <i>m'n</i> ezel
m.ne.n	<i>m'ne</i> man, <i>m'nen</i> ezel

Data

Label	Voorbeeld
<i>je.pos</i>	<i>je</i> man, <i>je</i> ezel
<i>jouw.jul</i>	<i>jouw/jullie</i> man, <i>jouw/jullie</i> ezel
<i>uw</i>	<i>uw</i> man, <i>uw</i> ezel
<i>uwe.n</i>	<i>uwe</i> man, <i>uwen</i> ezel
<i>zijn</i>	<i>zijn</i> man, <i>zijn</i> ezel
<i>zijne.n</i>	<i>zijne</i> man, <i>zijn</i> en ezel
<i>z.n</i>	<i>z'n</i> man, <i>z'n</i> ezel
<i>z.ne.n</i>	<i>z'ne</i> man, <i>z'nen</i> ezel

Data

Label	Voorbeeld
haar.pos	<i>haar</i> man, <i>haar</i> ezel
hare.n	<i>hare</i> man, <i>haren</i> ezel
onze	<i>onze</i> ezel
onzen	<i>onzen</i> ezel
hun.pos	<i>hun</i> man, <i>hun</i> ezel
hunne.n	<i>hunne</i> man, <i>hunnen</i> ezel

Data

Label	Voorbeeld
adj.e	een <i>mooie</i> ezel
adj.n	ne <i>mooien</i> ezel
dim.j	het <i>stoeltje</i> , de <i>stoeltjes</i>
dim.k	het <i>stoeleke</i> , de <i>stoelekes</i>

Data

Label	Voorbeeld
ik.not	<i>ik</i> kom mee
k.not	'k kom mee
ikke	<i>ikke</i> kom mee
ik.dbl	<i>ik</i> kom <i>ik</i> mee, <i>ik</i> kom (e) <i>kik</i> mee
k.dbl	'k kom <i>ik</i> mee, 'k kom (e) <i>kik</i> mee
ik.inv	kom <i>ik</i> mee?
k.inv	kom 'k mee?
k.ik	kom-(e) <i>kik</i> mee?

Data

Label	Voorbeeld
<i>je</i> .not	<i>je</i> komt mee
<i>jij</i> .jul.not	<i>jij</i> komt/ <i>jullie</i> komen mee
<i>ge</i> .not	<i>ge</i> komt mee
<i>gij</i> .not	<i>gij</i> komt mee
<i>u</i> .not	<i>u</i> komt mee
<i>ge</i> .dbl	<i>ge</i> komt-(<i>de</i>) <i>gij</i> mee
<i>gij</i> .dbl	<i>gij</i> komt-(<i>de</i>) <i>gij</i> mee

Data

Label	Voorbeeld
je.inv	kom <i>je</i> mee?
jij.jul.inv	kom <i>jij</i> /komen <i>jullie</i> mee?
ge.inv	komt <i>ge</i> mee?
gij.inv	komt <i>gij</i> mee?
u.inv	komt <i>u</i> mee?
de.inv	komt- <i>de</i> mee?
de.gij	komt- <i>degij</i> mee?

Data

Label	Voorbeeld
<i>hij</i> .not	<i>hij</i> komt mee
<i>hij</i> .dbl	<i>hij</i> komt <i>hij</i> mee
<i>hij</i> .inv	komt <i>hij</i> mee?
ie	komt- <i>ie</i> mee?
m.inv	komt-' <i>m</i> mee?

Data

Label	Voorbeeld
ze.not.vr	ze komt mee
zij.not.vr	<i>zij</i> komt mee
ze.dbl.vr	ze komt <i>zij</i> mee
(zij.dbl.vr)	(<i>zij</i> komt <i>zij</i> mee)
ze.inv.vr	komt ze mee?
zij.inv.vr	komt <i>zij</i> mee?
ze.zij.vr	komt ze <i>zij</i> mee?

Data

Label	Voorbeeld
<i>we</i> .not	<i>we</i> komen mee
<i>wij</i> .not	<i>wij</i> komen mee
<i>me</i> .not	<i>me</i> komen mee
<i>we</i> .dbl	<i>we</i> komen <i>wij</i> mee
<i>wij</i> .dbl	<i>wij</i> komen <i>wij</i> mee
<i>we</i> .inv	komen <i>we</i> mee?
<i>wij</i> .inv	komen <i>wij</i> mee?
<i>me</i> .inv	komen <i>me</i> mee?

Data

Label	Voorbeeld
ze.not.mv	ze komen mee
zij.not.mv	<i>zij</i> komen mee
ze.dbl.mv	ze komen <i>zij</i> mee
zij.dbl.mv	<i>zij</i> komen <i>zij</i> mee
ze.inv.mv	komen ze mee?
zij.inv.mv	komen <i>zij</i> mee?
ze.zij.mv	komen <i>zezij</i> mee?

Data

Label	Voorbeeld
me.obj	hij ziet <i>me</i>
mij.obj	hij ziet <i>mij</i>
je.obj	ik zie <i>je</i>
jou.jul	ik zie <i>jou/jullie</i>
u.obj	ik zie <i>u</i>
hem	je ziet <i>hem</i>
m.obj	je ziet <i>'m</i>

Data

Label	Voorbeeld
haar.obj	je ziet <i>haar</i>
ze.obj.vr	je ziet ze
hen	zij ziet <i>hen</i>
hun.obj	zij ziet <i>hun</i>
ze.obj.mv	zij ziet ze

Data

Label	Voorbeeld
me.ref	ik was <i>me</i>
mij.ref	ik was <i>mij</i>
mijn.eigen	ik was <i>mijn eigen</i>
je.ref	jij wast/jullie wassen <i>je</i>
u.ref	gij wast <i>u</i>
je.eigen	jij wast <i>je eigen</i>
uw.eigen	gij wast <i>uw eigen</i>
zich.2	u wast <i>zich</i>

Data

Label	Voorbeeld
ons.ref	wij wassen <i>ons</i>
ons.eigen	wij wassen <i>ons eigen</i>
zich.3	hij/zij wast/wassen <i>zich</i>
eigen.3	hij/zij wast/wassen <i>zijn/haar/hun eigen</i>
elkaar	wij wassen <i>elkaar</i>
mekaar	wij wassen <i>mekaar</i>

Methode

- Lectometrie: afstandsmeting tussen versch. variëteiten op basis van taalvariabelen
- Convergentie van methodes uit:
  - Dialectometrie (Heeringa 2004)
  - Registeranalyse (Biber 1995)
- ‘Lect’: generalisatie van dialect, sociolect, mesolect,...
- UITKOMST: meetkundige voorstelling

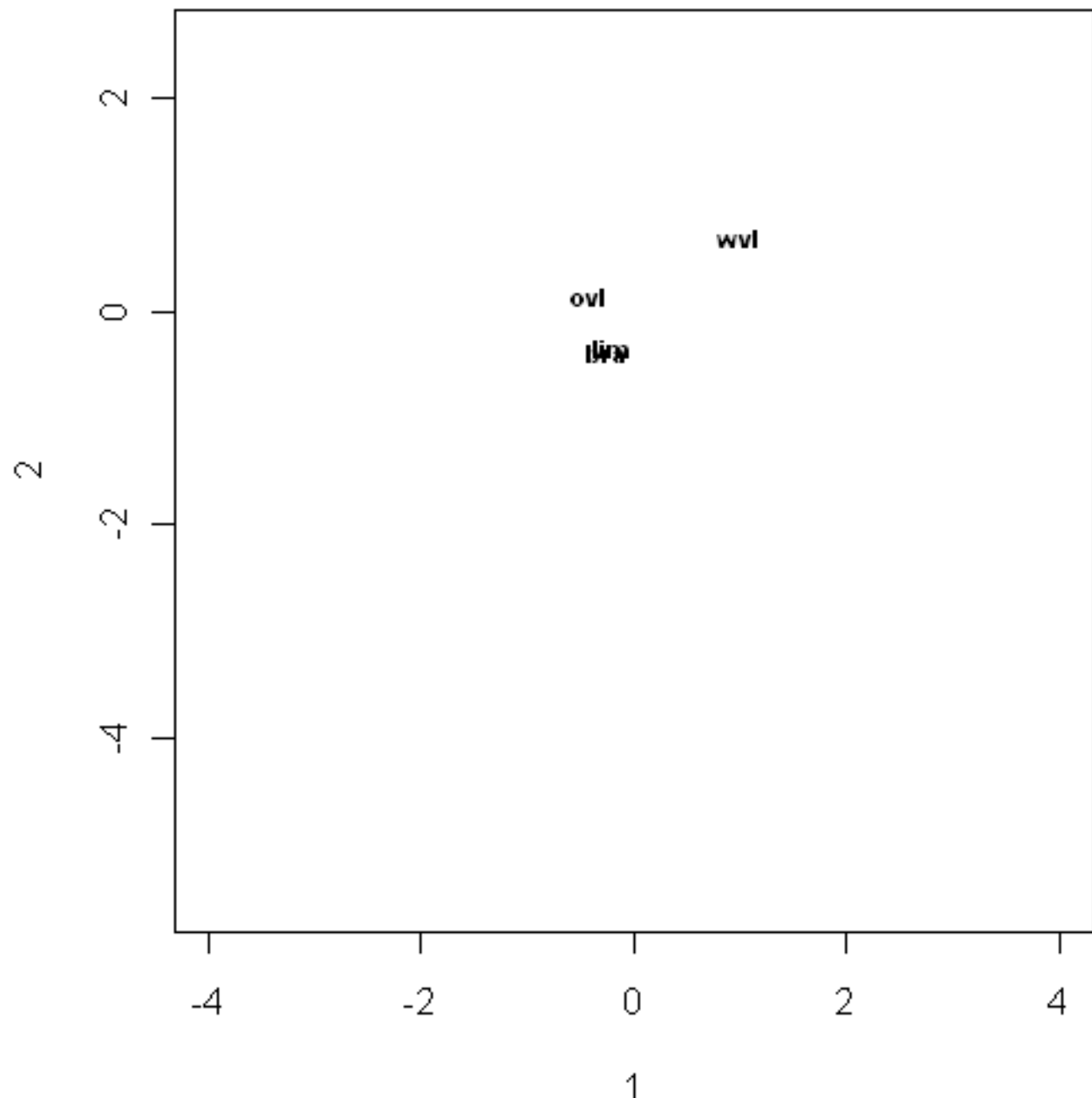
Methode

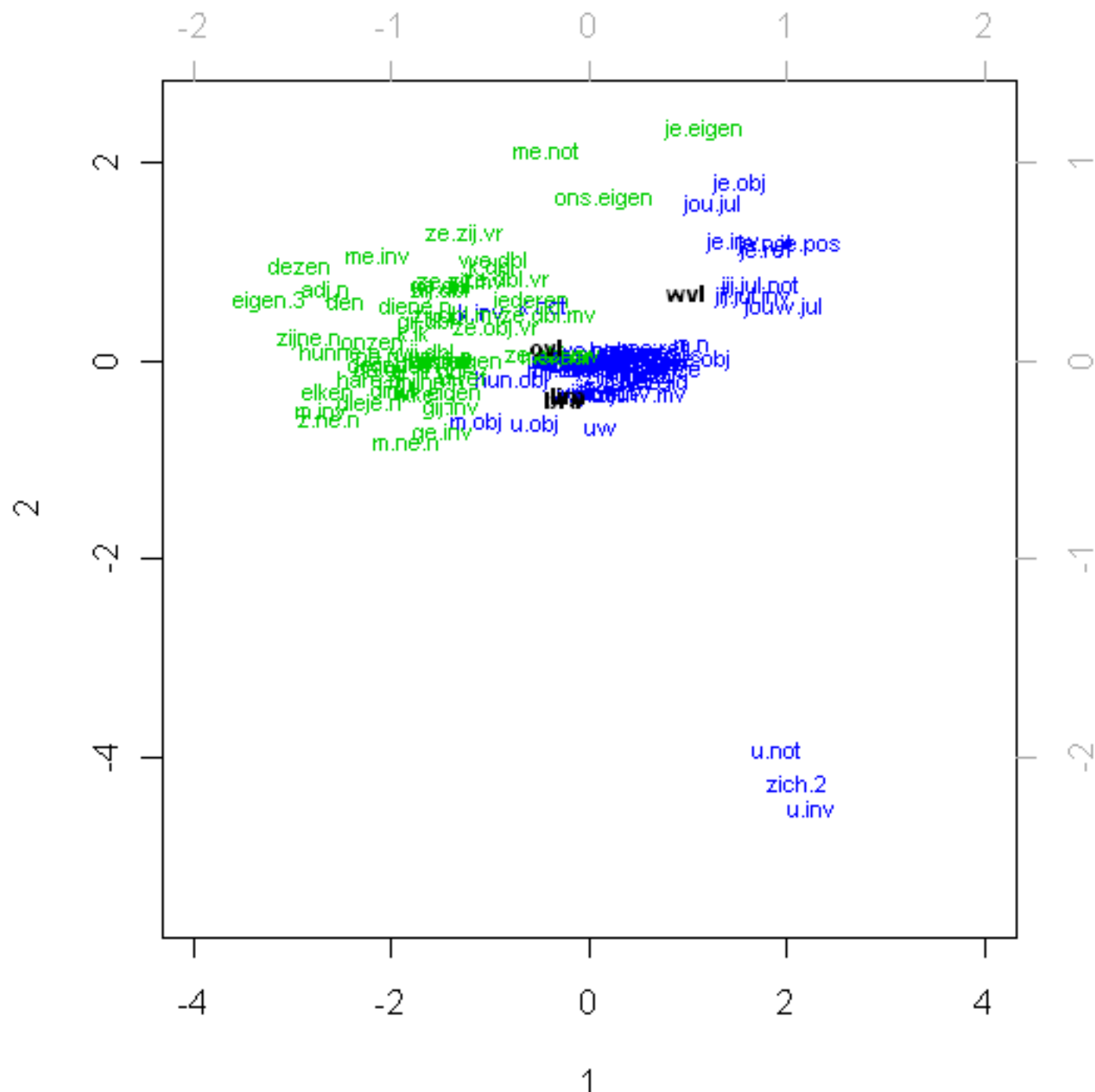
	wvl	ovl	bra	lim
deze	30	46	55	24
dezen	2	6	15	6
die	821	894	1222	611
dieje.n	27	61	345	89
diene.n	143	383	114	59
geen	215	239	353	167
gene.n	23	97	150	57
...				

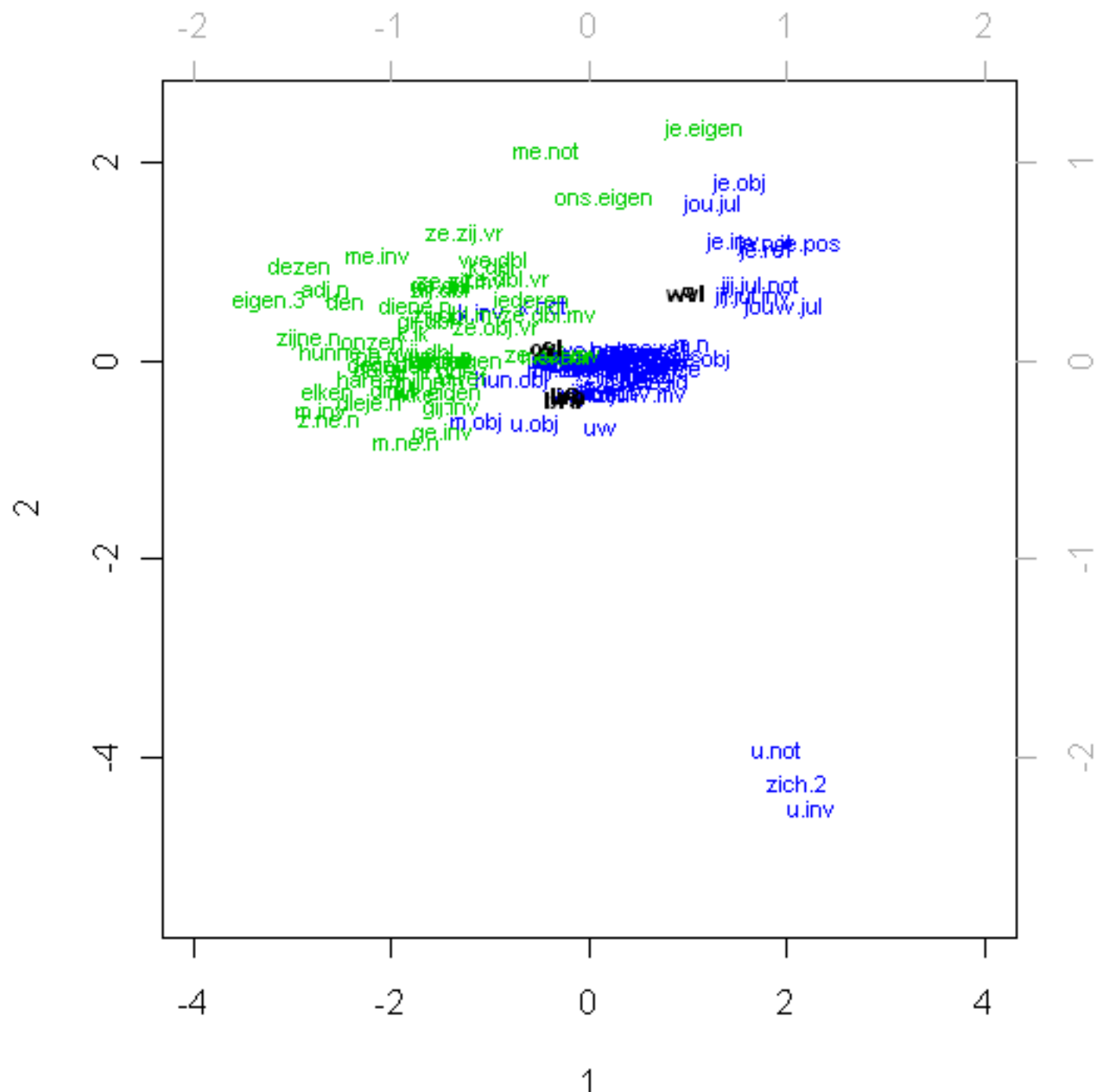

Methode

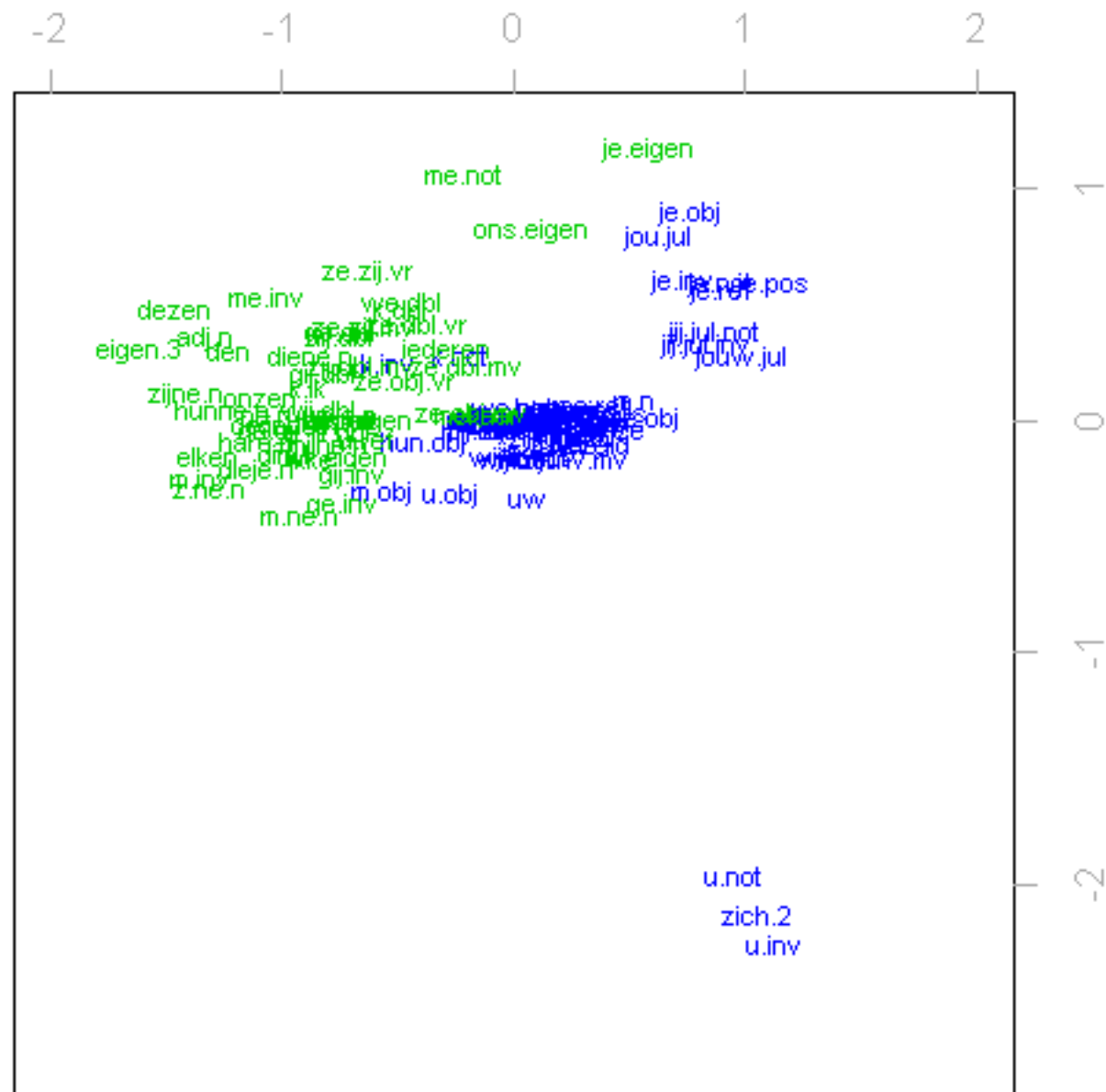
- Lectometrie: afstandsmeting tussen versch. variëteiten op basis van taalvariabelen
- Convergentie van methodes uit:
  - Dialectometrie (Heeringa 2004)
  - Registeranalyse (Biber 1995)
- ‘Lect’: generalisatie van dialect, sociolect, mesolect,...
- UITKOMST: meetkundige voorstelling

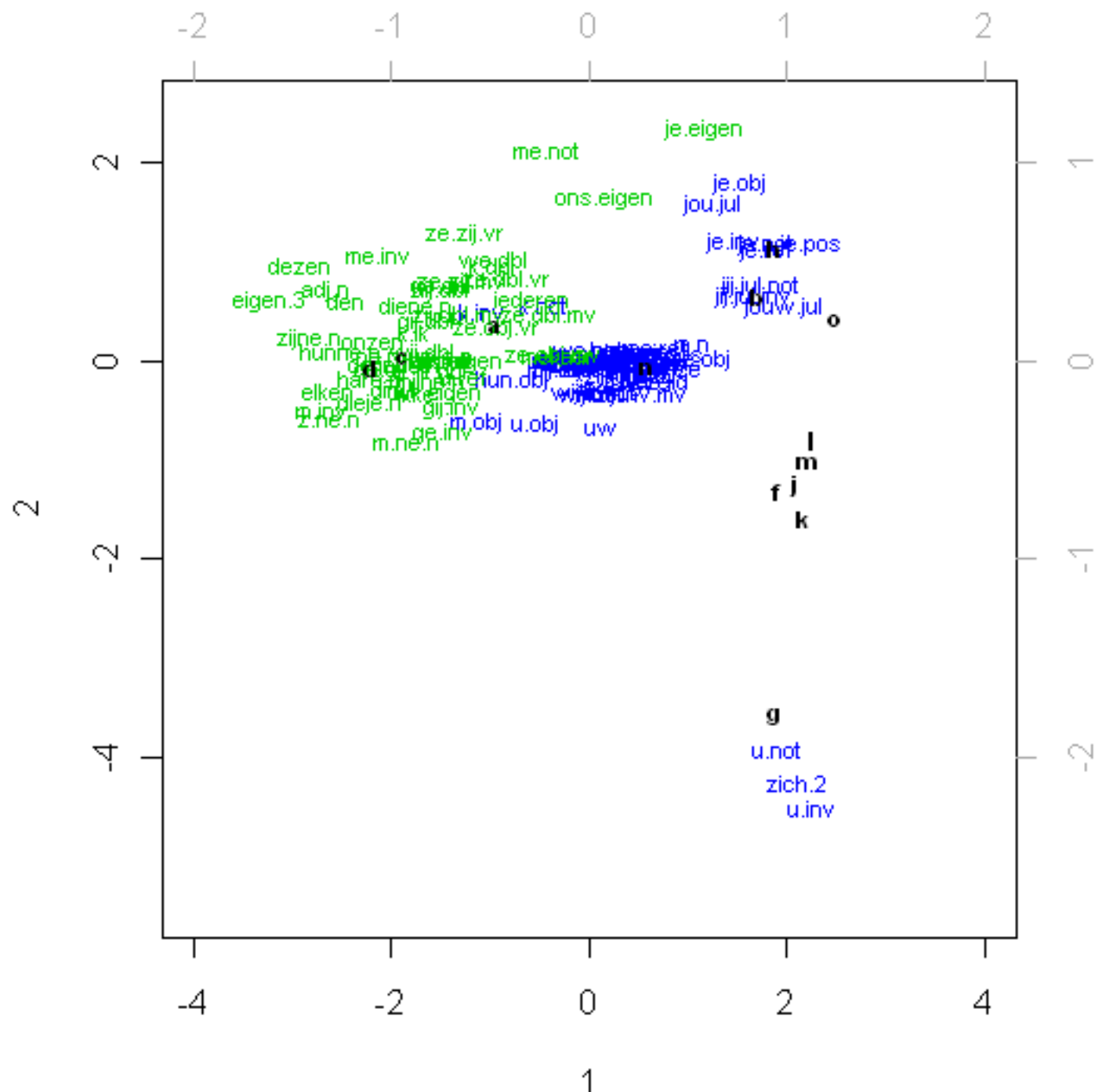

Analyse

‘Schuifknoppen’
(De Caluwe 2009)

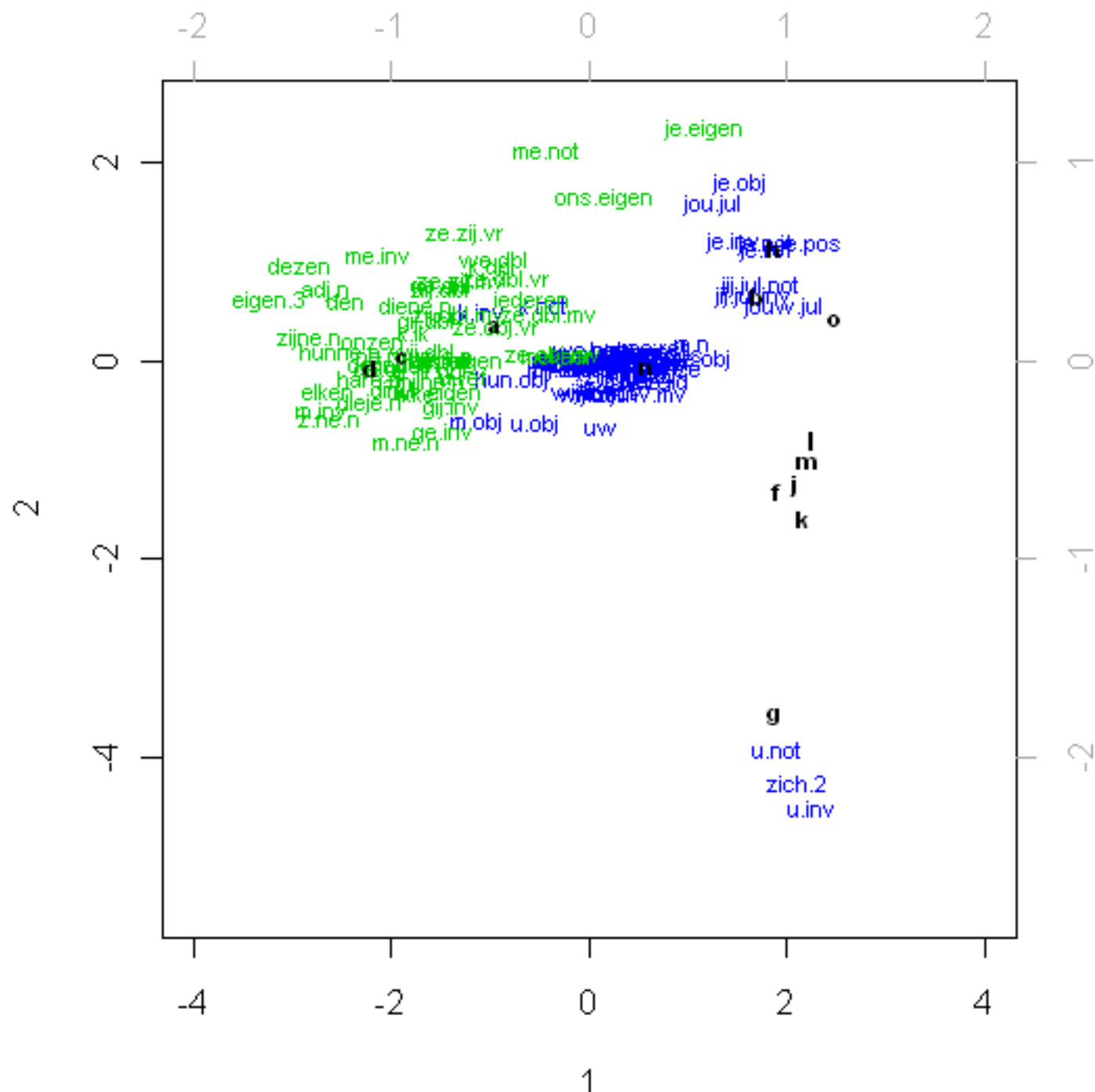
Analyse

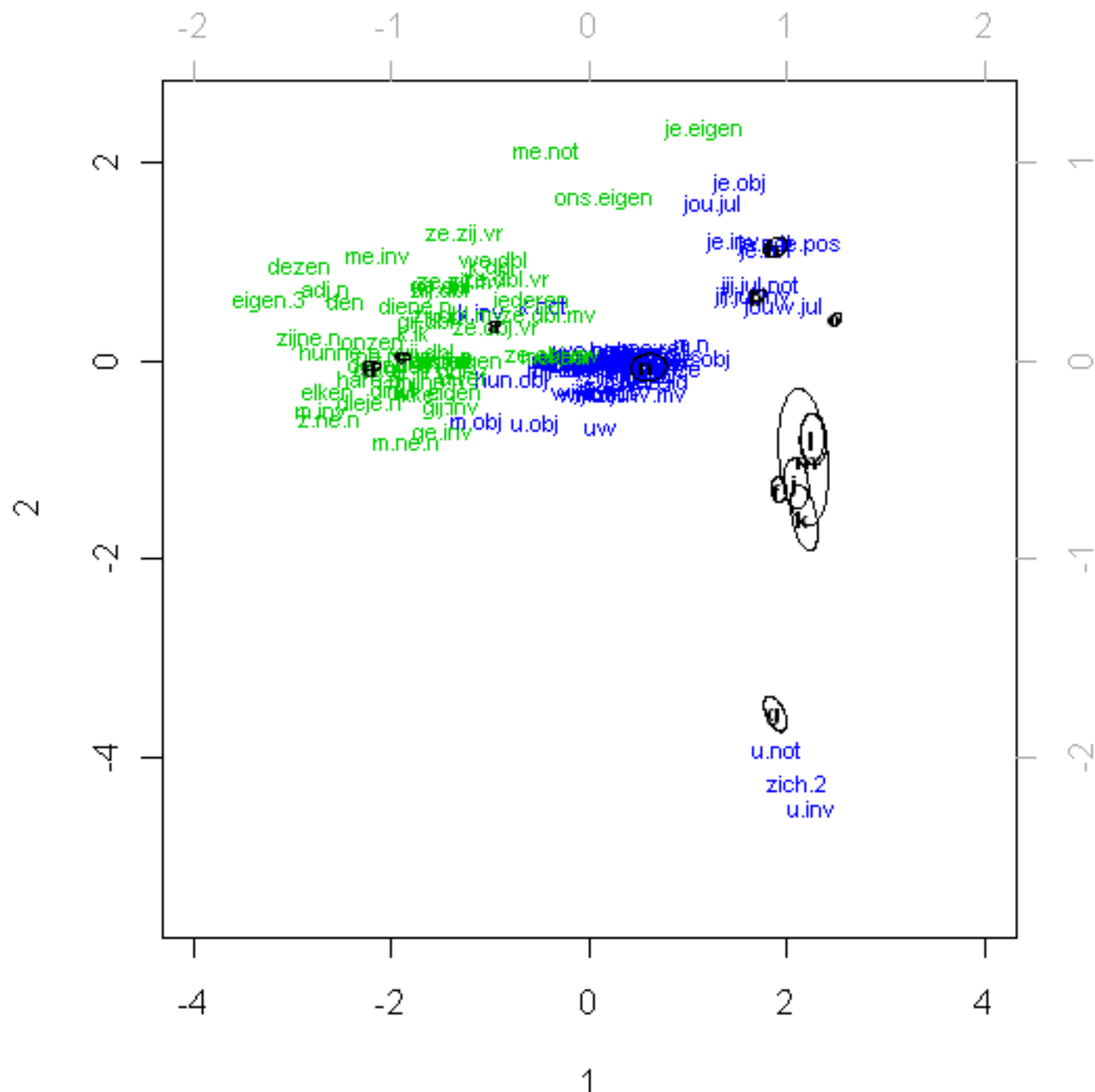
- a: spontane conversaties ('face-to-face')
- b: interviews met leraren Nederlands
- c: telefoondialogen opgenomen met platform
- d: telefoondialogen opgenomen met minidisc recorder
- f: interviews en discussie op radio en televisie
- g: discussie, debatten, vergaderingen (m.n. politieke)
- h: lessen

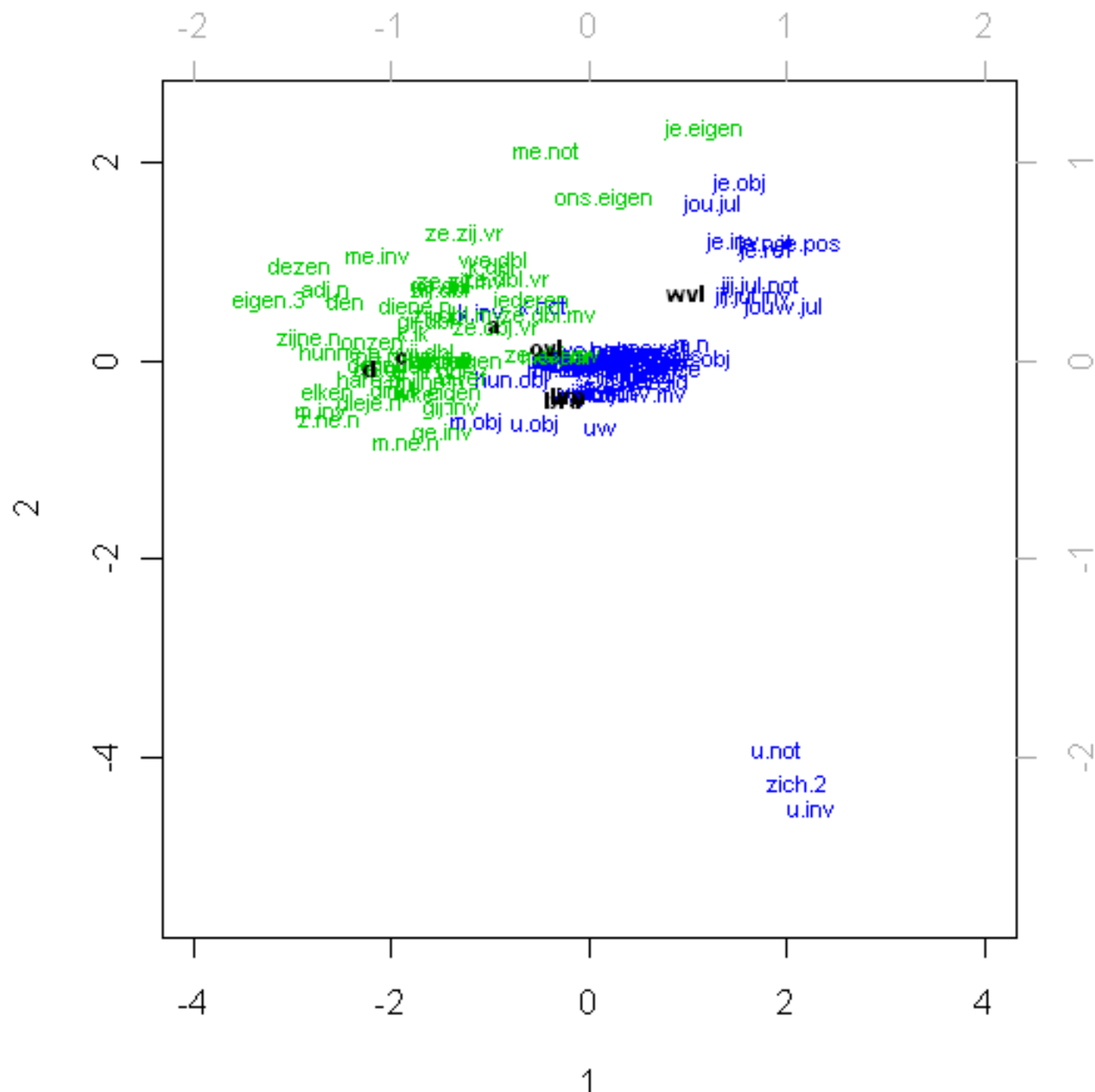

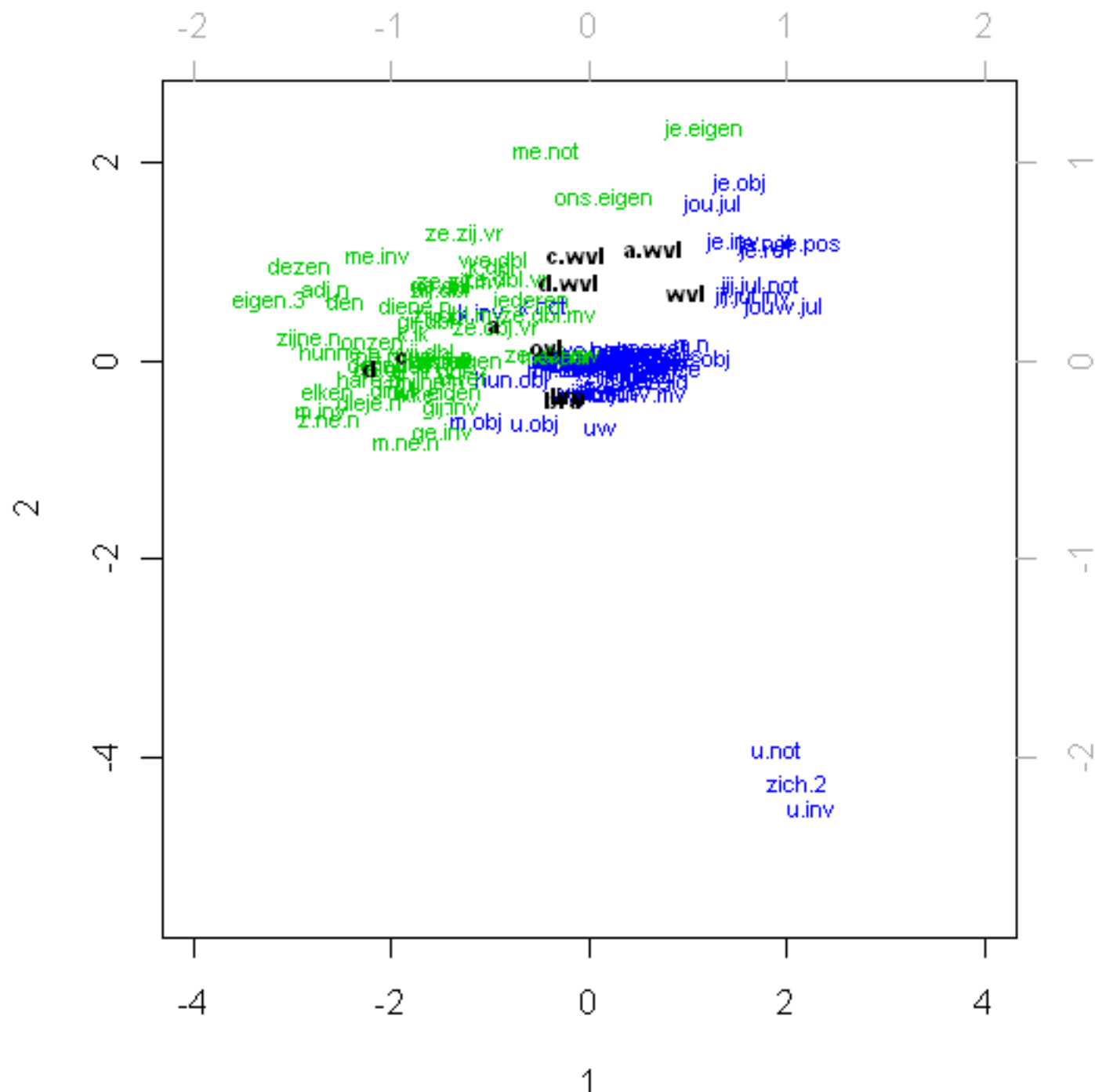
Analyse

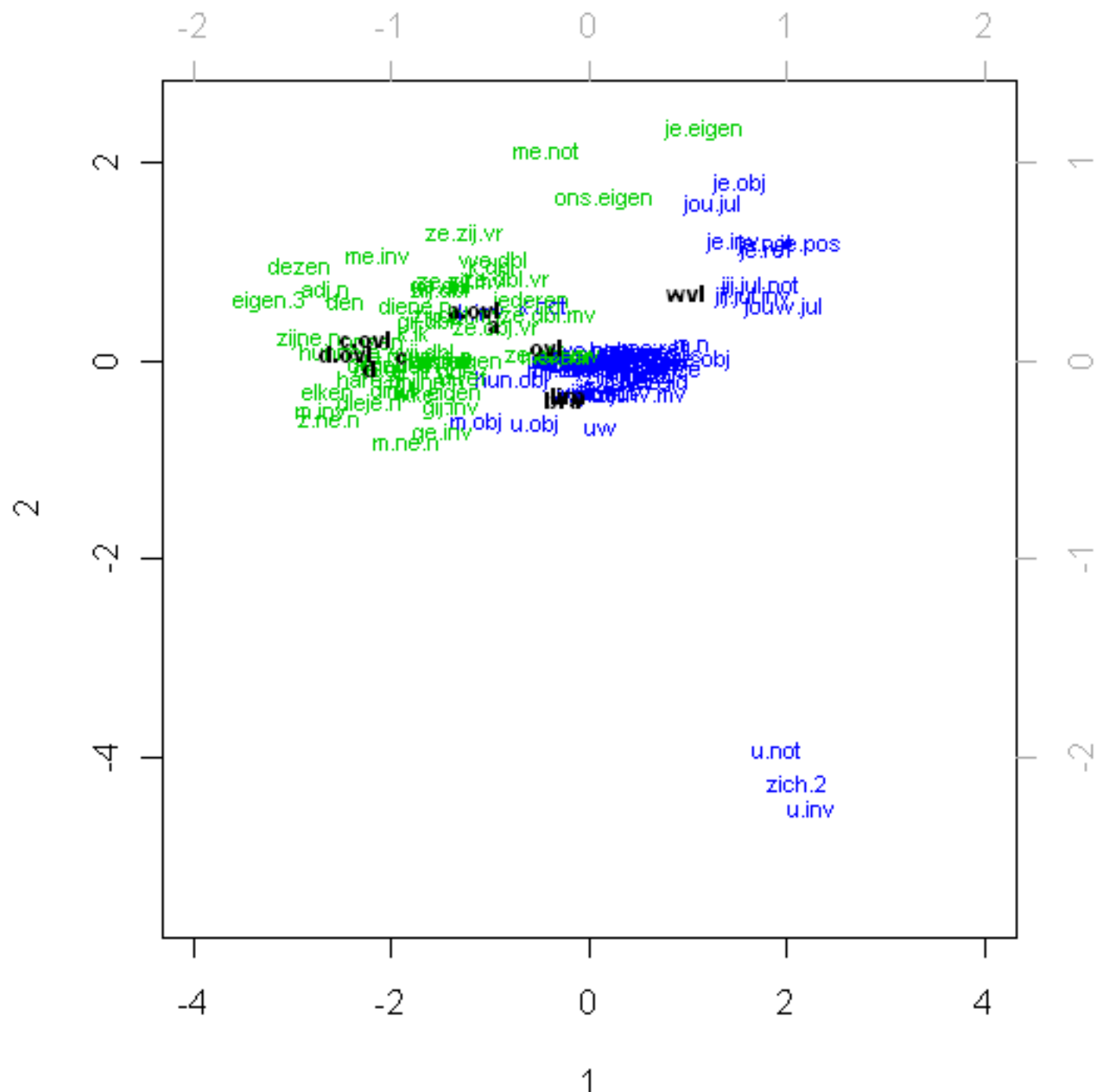
- **i**: spontane commentaren (o.a. sport) op radio en televisie
- **j**: actualiteitenrubrieken en reportages op radio en televisie
- **k**: nieuwsbulletins op radio en televisie
- **l**: beschouwingen en commentaren op radio en televisie
- **m**: missen, lezingen, plechtige toespraken
- **n**: colleges, voordrachten, lezingen
- **o**: voorgelezen teksten

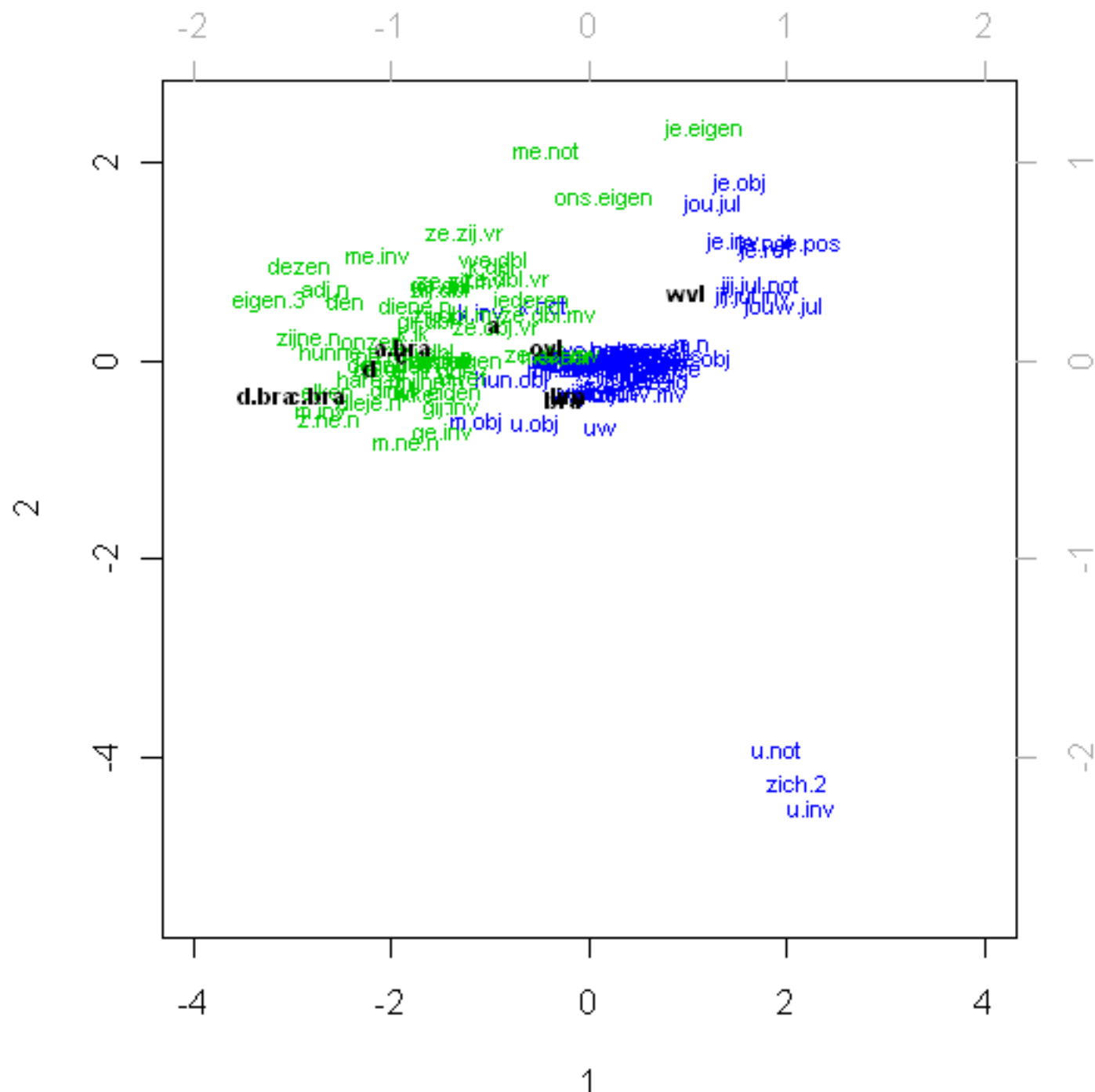

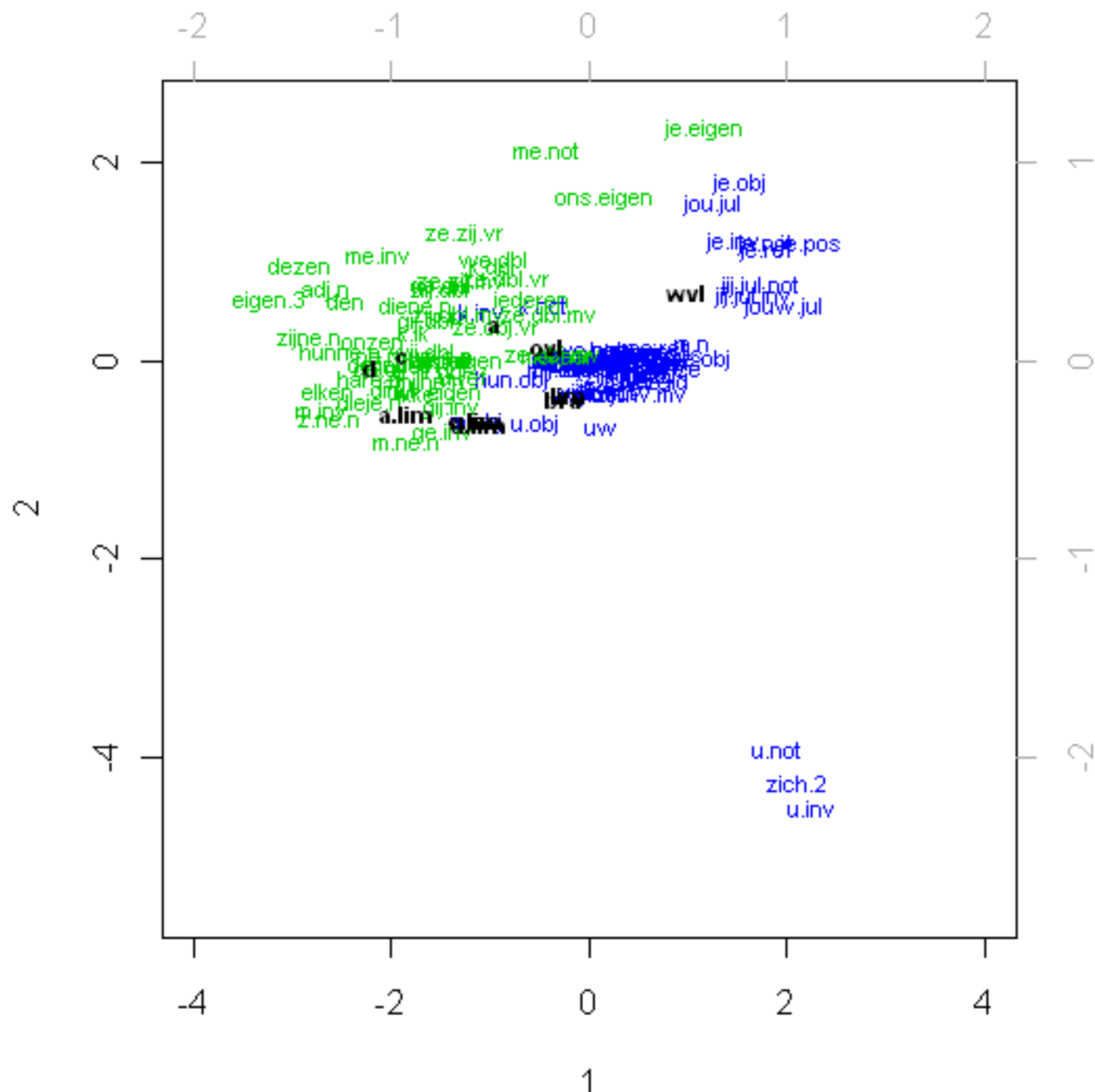

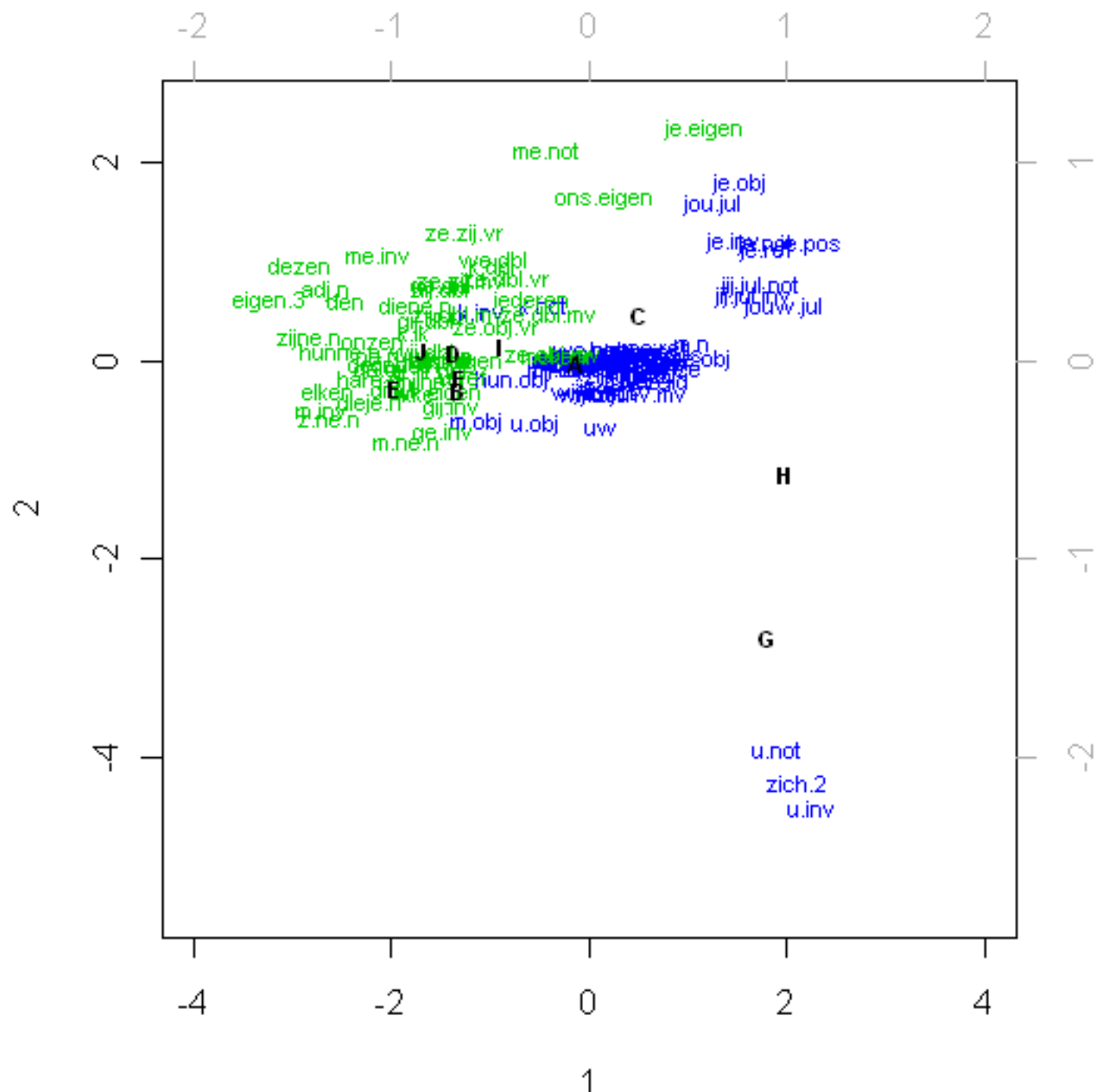

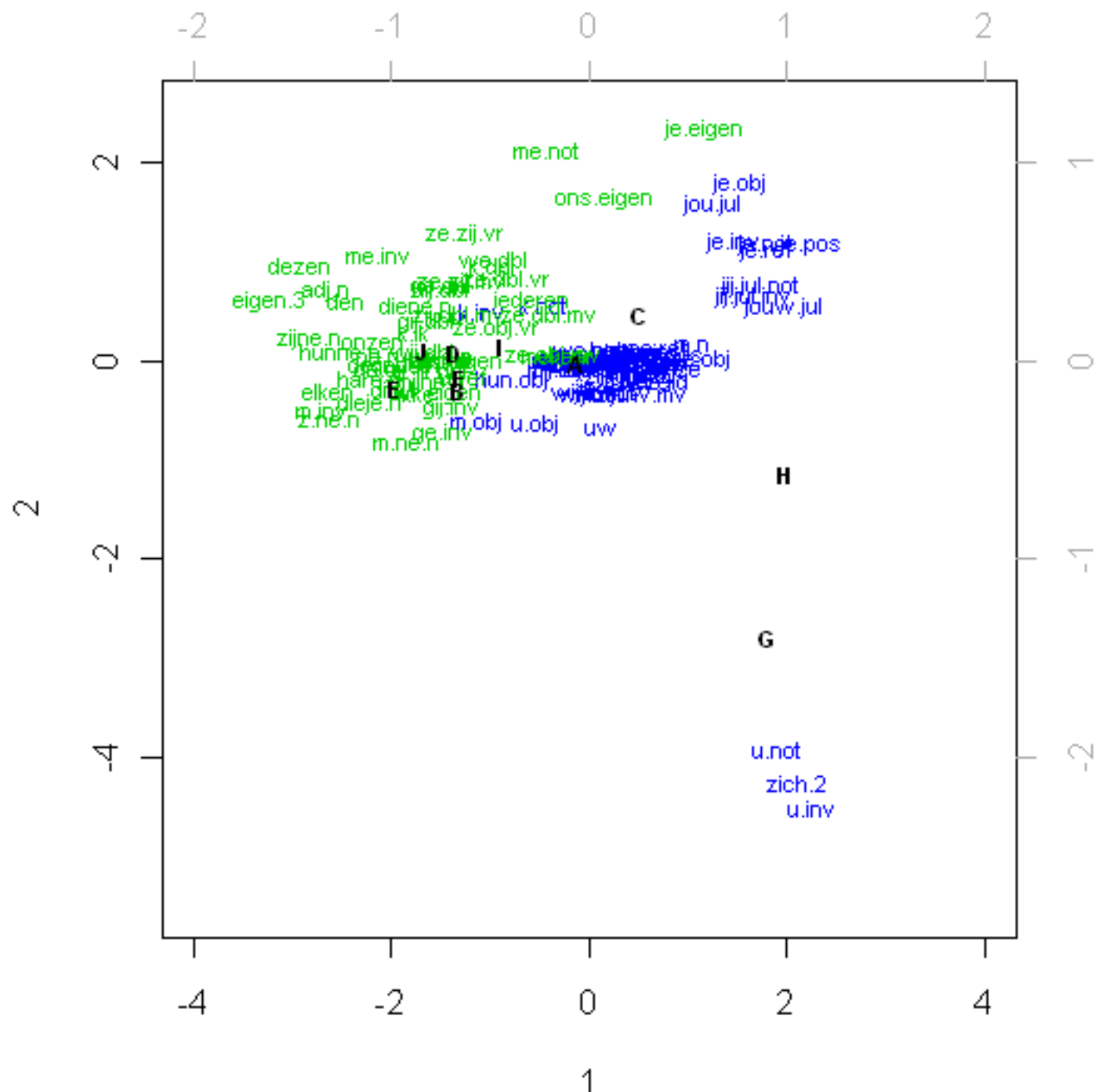

Analyse

- **A:** werkzaam in het hoger management of bestuur
- **B:** beroep dat een hogere opleiding veronderstelt
- **C:** werkzaam als onderzoeker of docent aan universiteit of instelling voor hoger onderwijs
- **D:** werkzaam in administratieve functie of een functie in de zorgsector
- **E:** ongeschoold beroep

Analyse

- **F**: werkzaam als zelfstandige
- **G**: politicus
- **H**: werkzaam in de media (journalist, reporter) of als artiest
- **I**: student, stagiair
- **J**: niet beroepsmatig actief

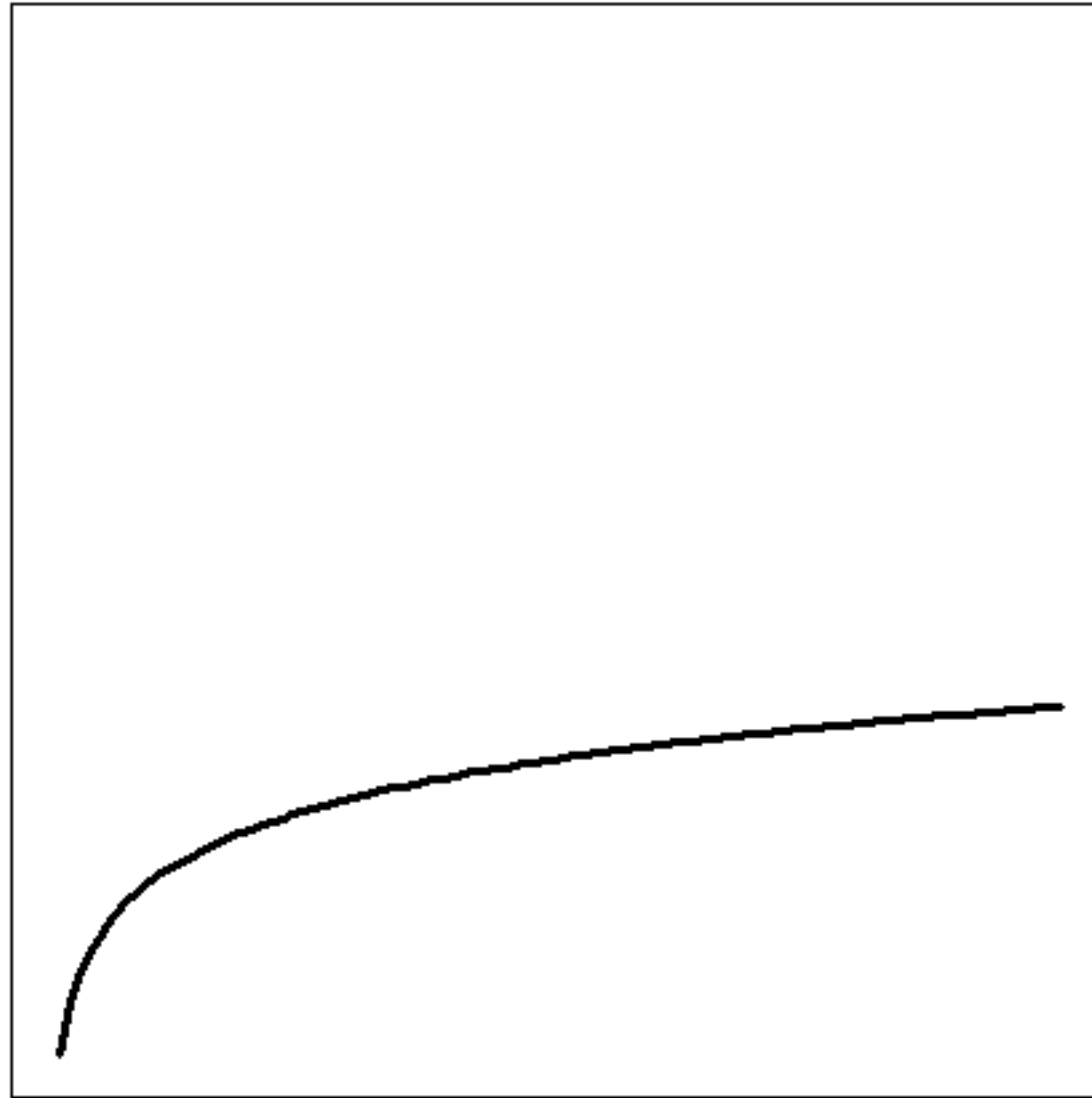

Analyse

- **Wet van Engel**
  - Ernst Engel (1821-1896)
  - Naarmate het inkomen stijgt, kan de besteding aan noodzakelijkheden (bv. voedsel) wel stijgen in absolute cijfers, maar zal dalen in relatieve cijfers
  - M.a.w.: naarmate het inkomen stijgt, permitteren we ons meer luxe en/of ontspanning
- **Vgl.:**
  - Wet van de afnemende meeropbrengst
  - Wet van de remmende voorsprong (Romein 1937)

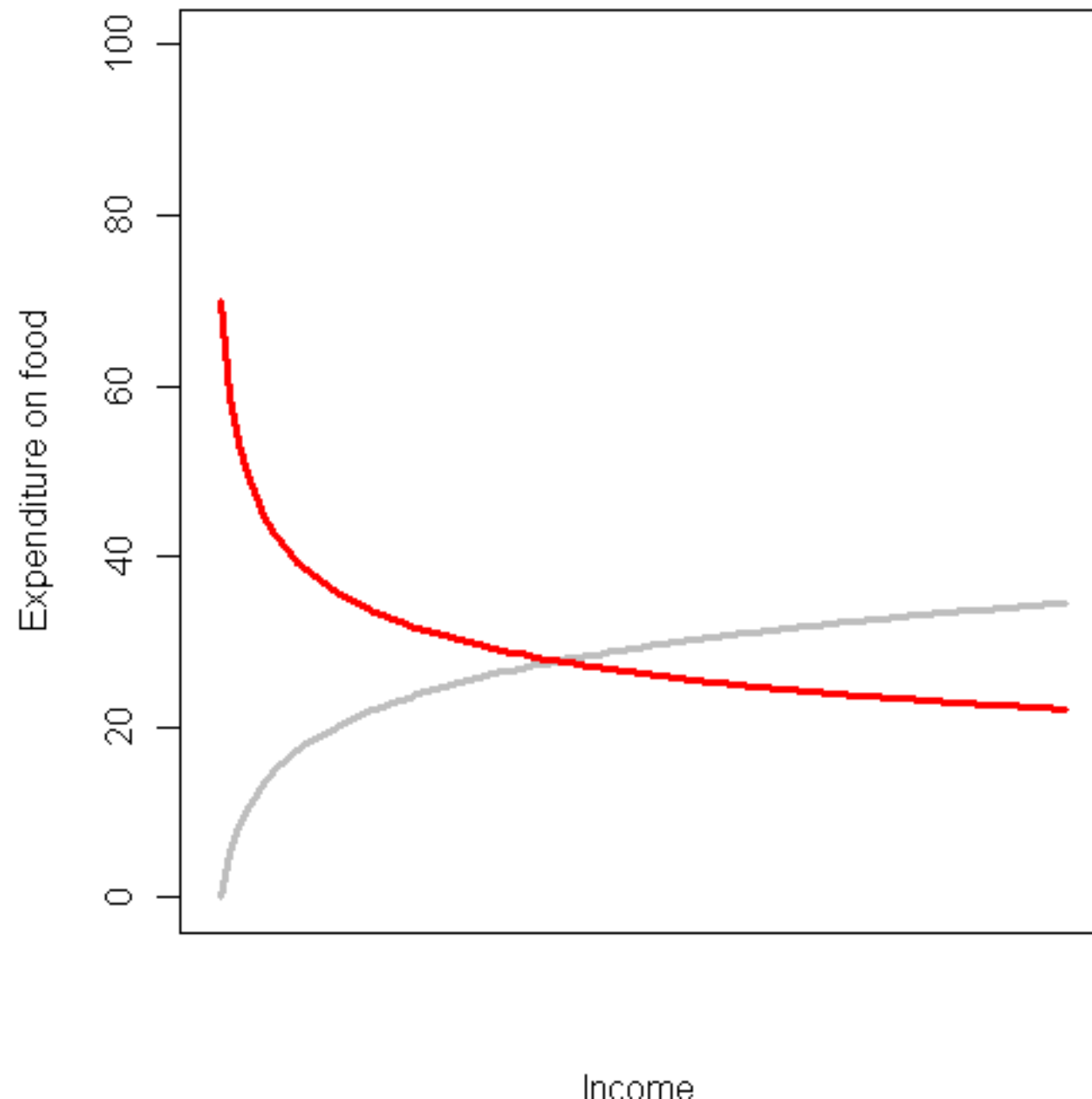
Engel's law

Expenditure on food

Income

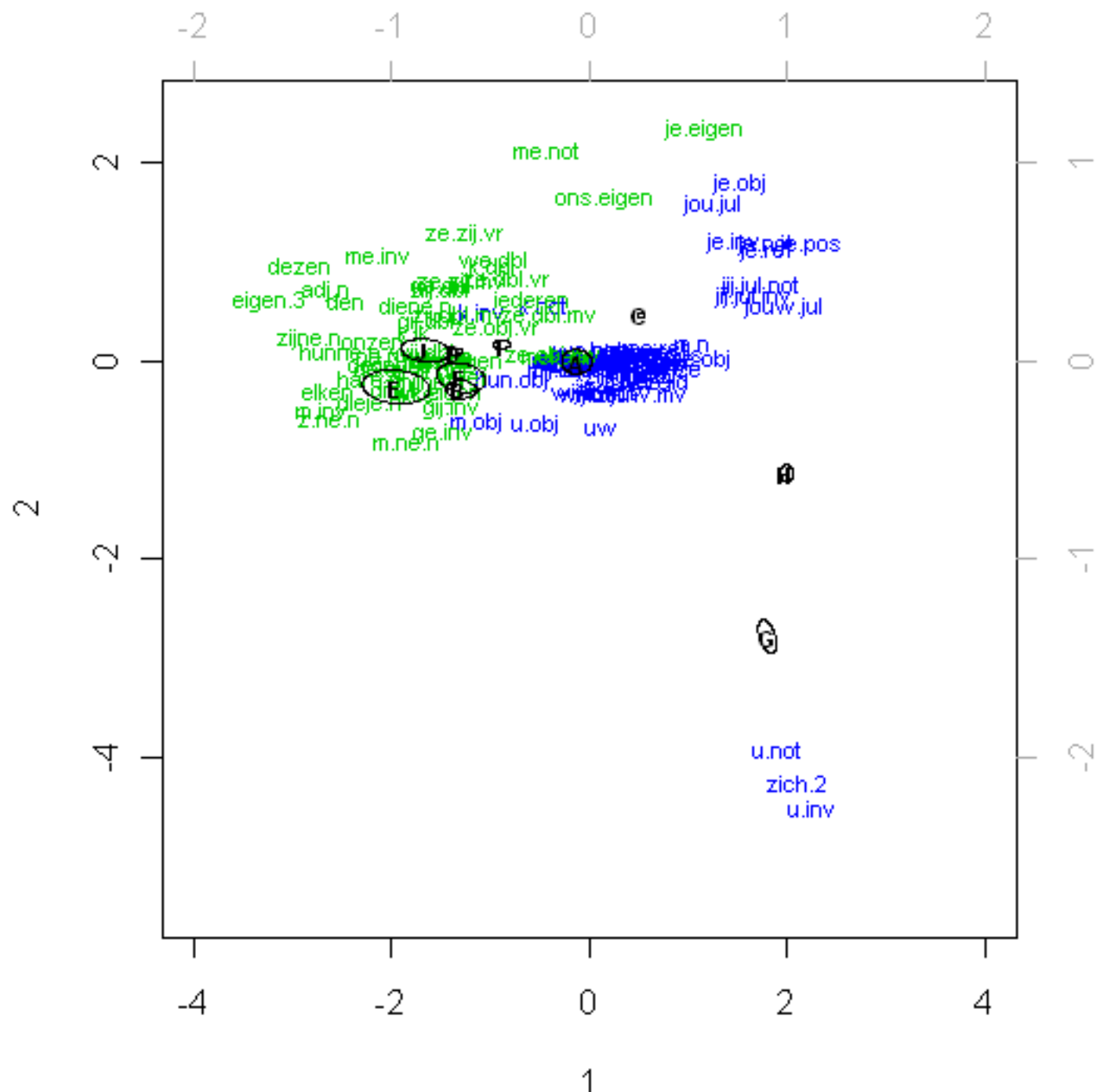
Engel's law

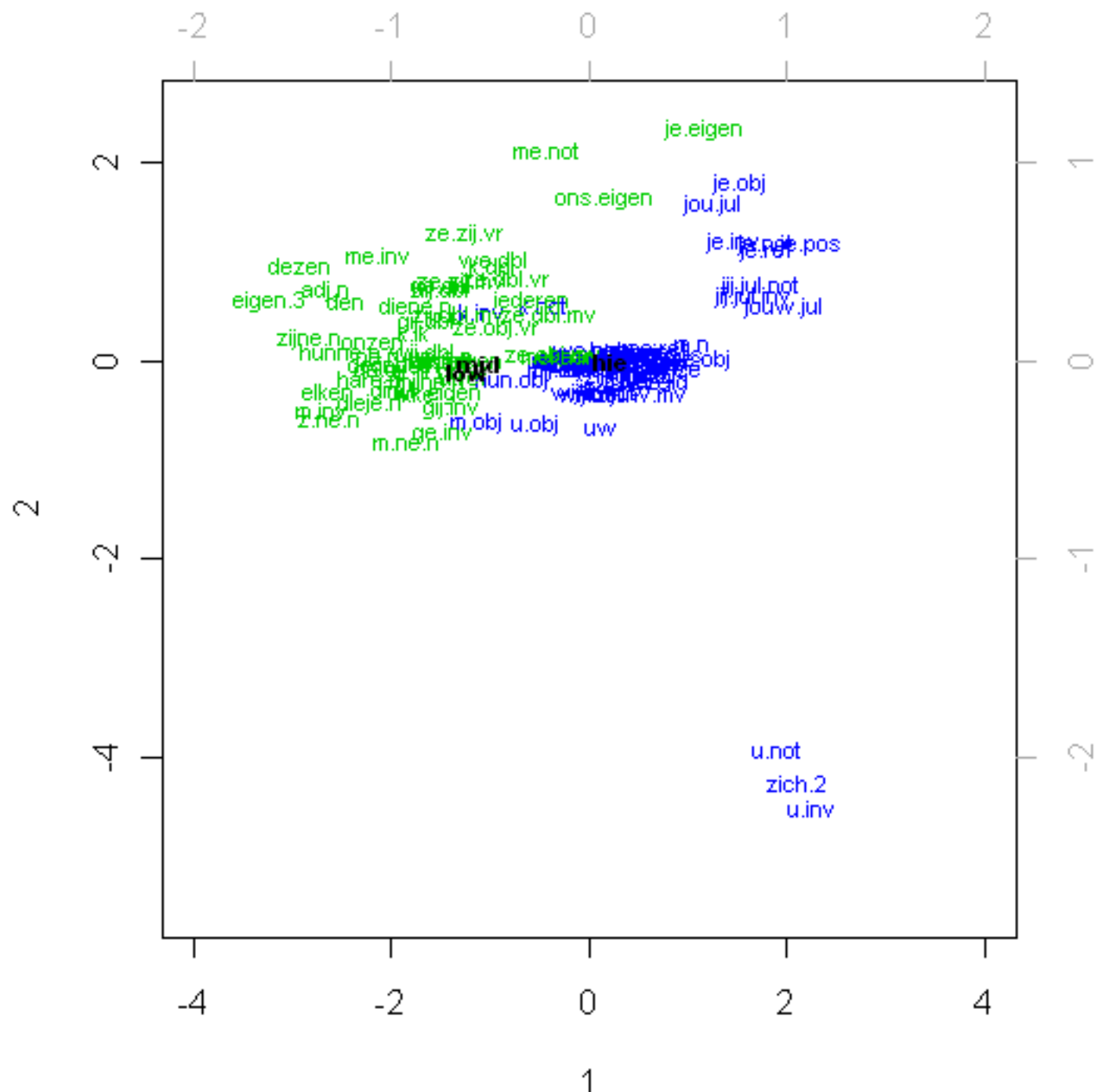

Analyse

- **Wet van Engel**
  - Ernst Engel (1821-1896)
  - Naarmate het inkomen stijgt, kan de besteding aan noodzakelijkheden (bv. voedsel) wel stijgen in absolute cijfers, maar zal dalen in relatieve cijfers
  - M.a.w.: naarmate het inkomen stijgt, permitteren we ons meer luxe en/of ontspanning
- **Vgl.:**
  - Wet van de afnemende meeropbrengst
  - Wet van de remmende voorsprong (Romein 1937)

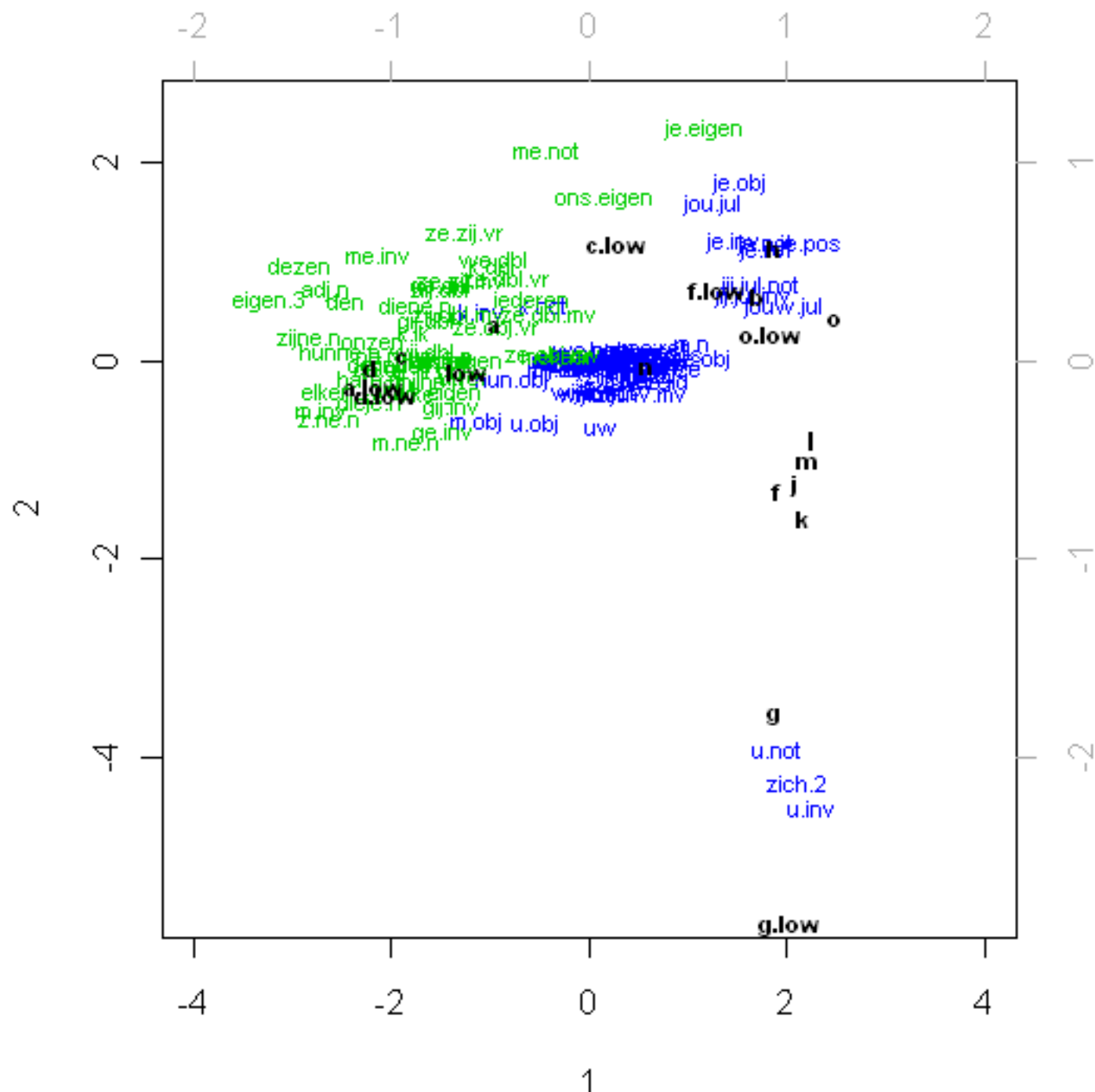

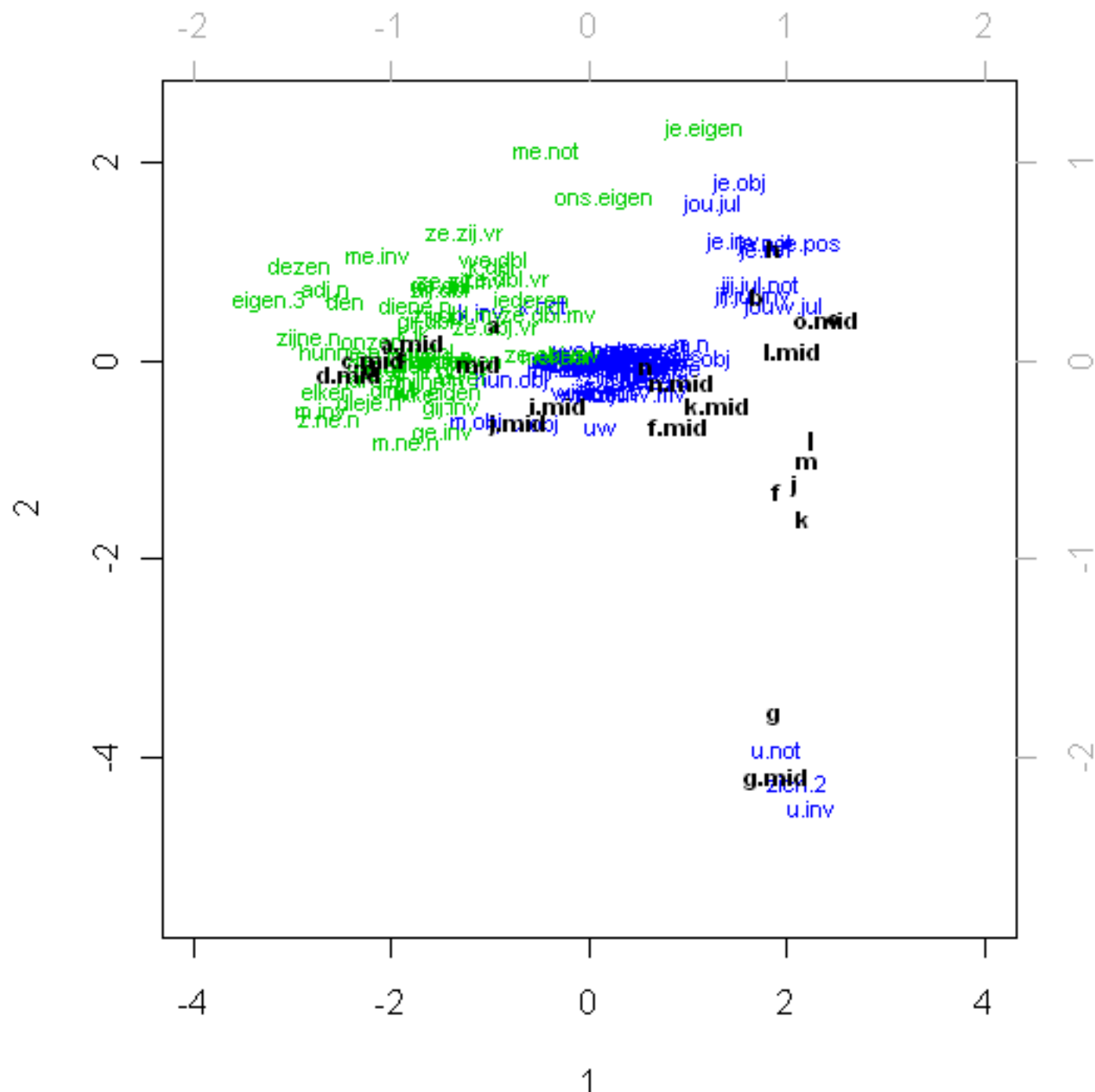

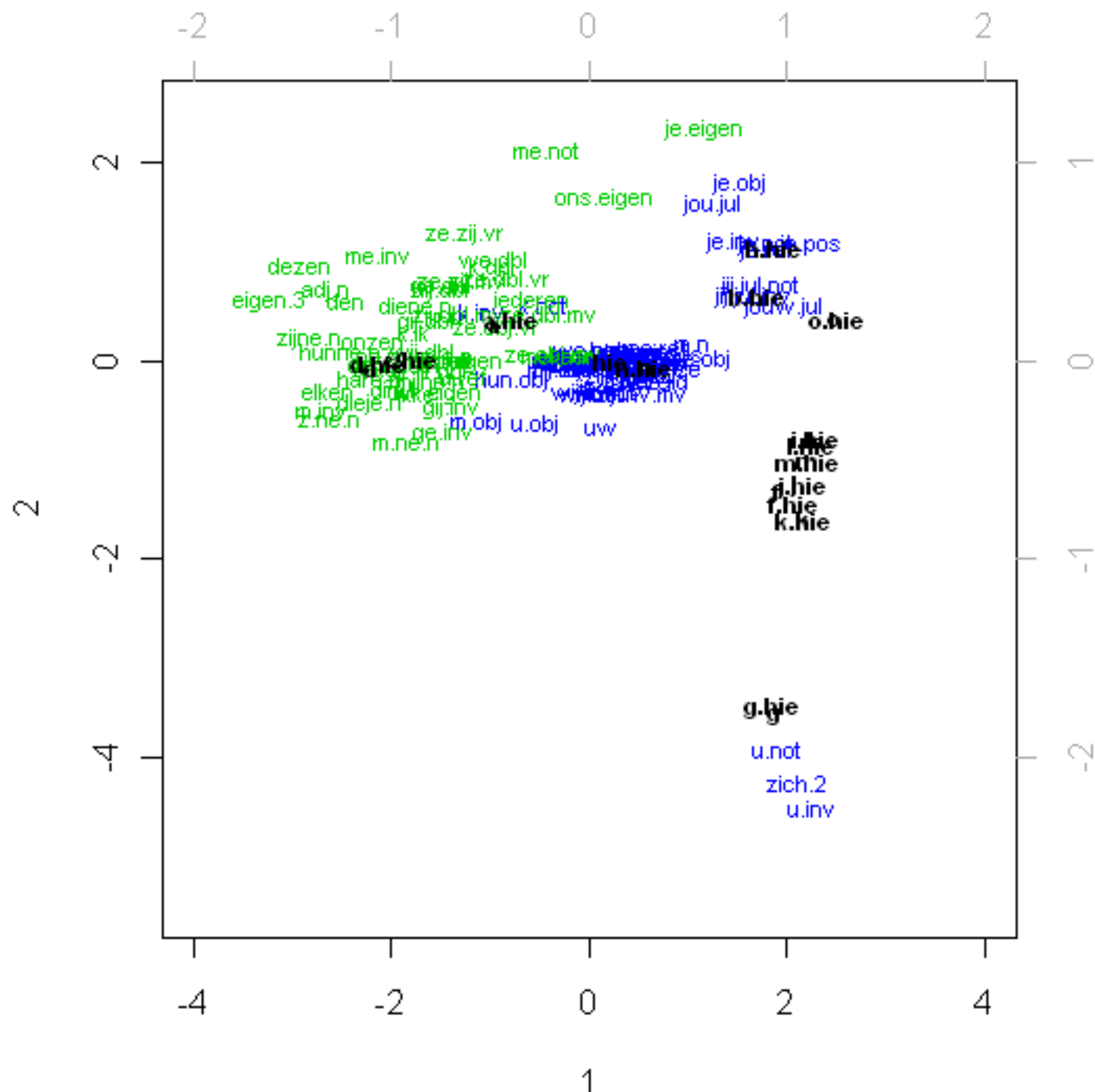

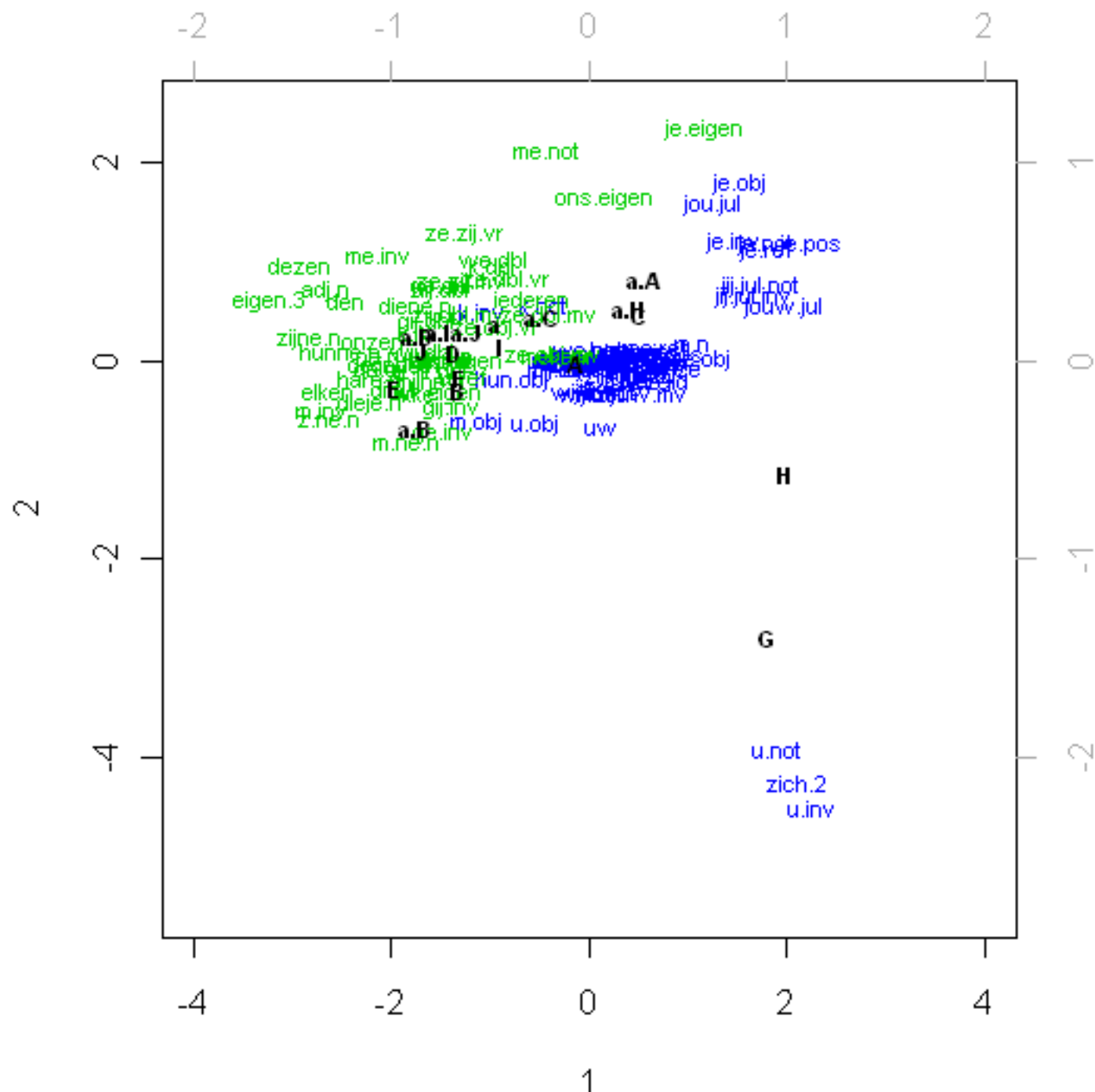
Analyse

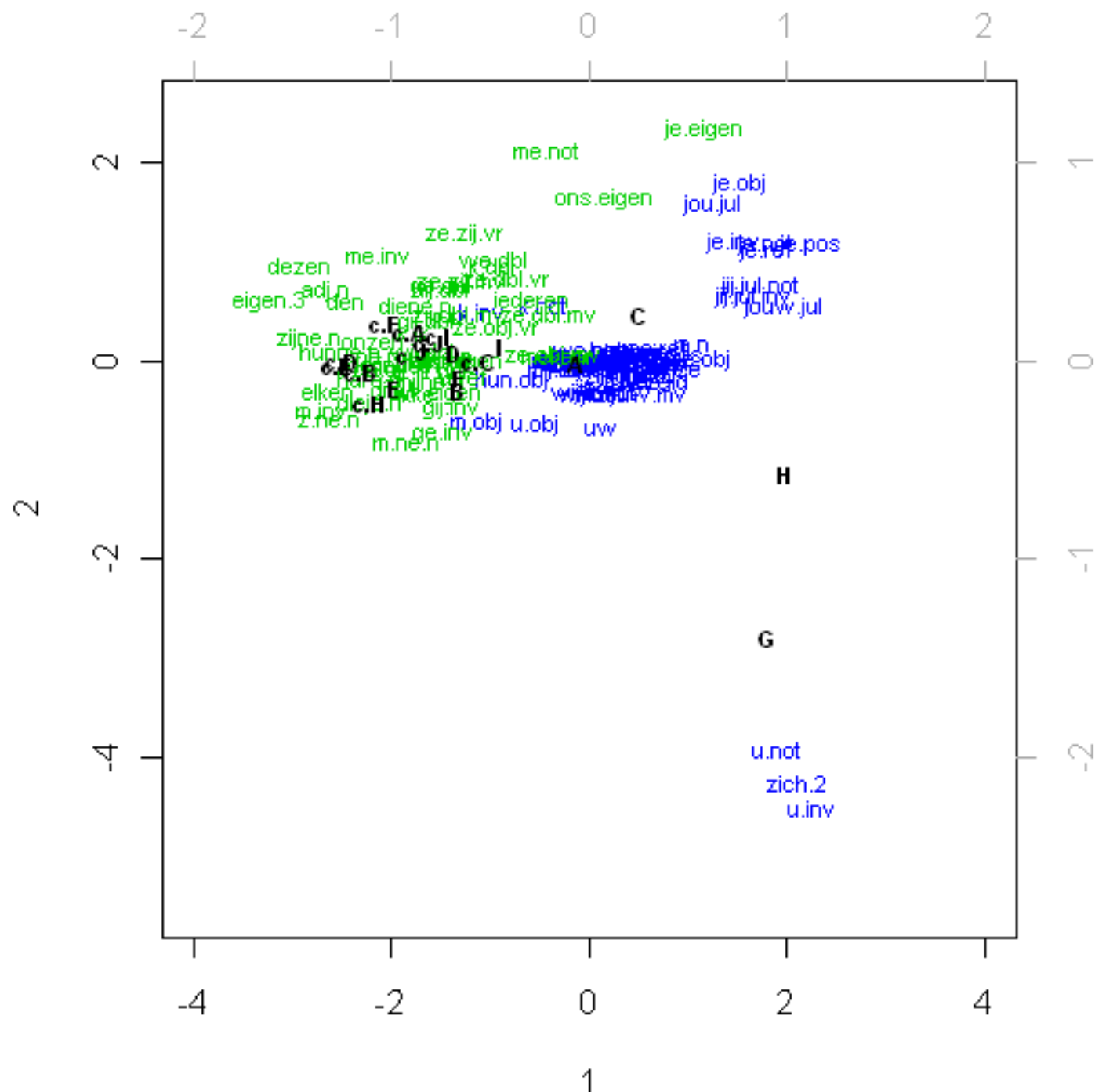
# sprekers	low	mid	hie
A	0	5	57
B	0	0	72
C	1	1	322
D	3	66	180
E	4	5	0
F	3	19	12
G	1	4	98
H	3	20	228
I	3	85	34
J	4	6	6

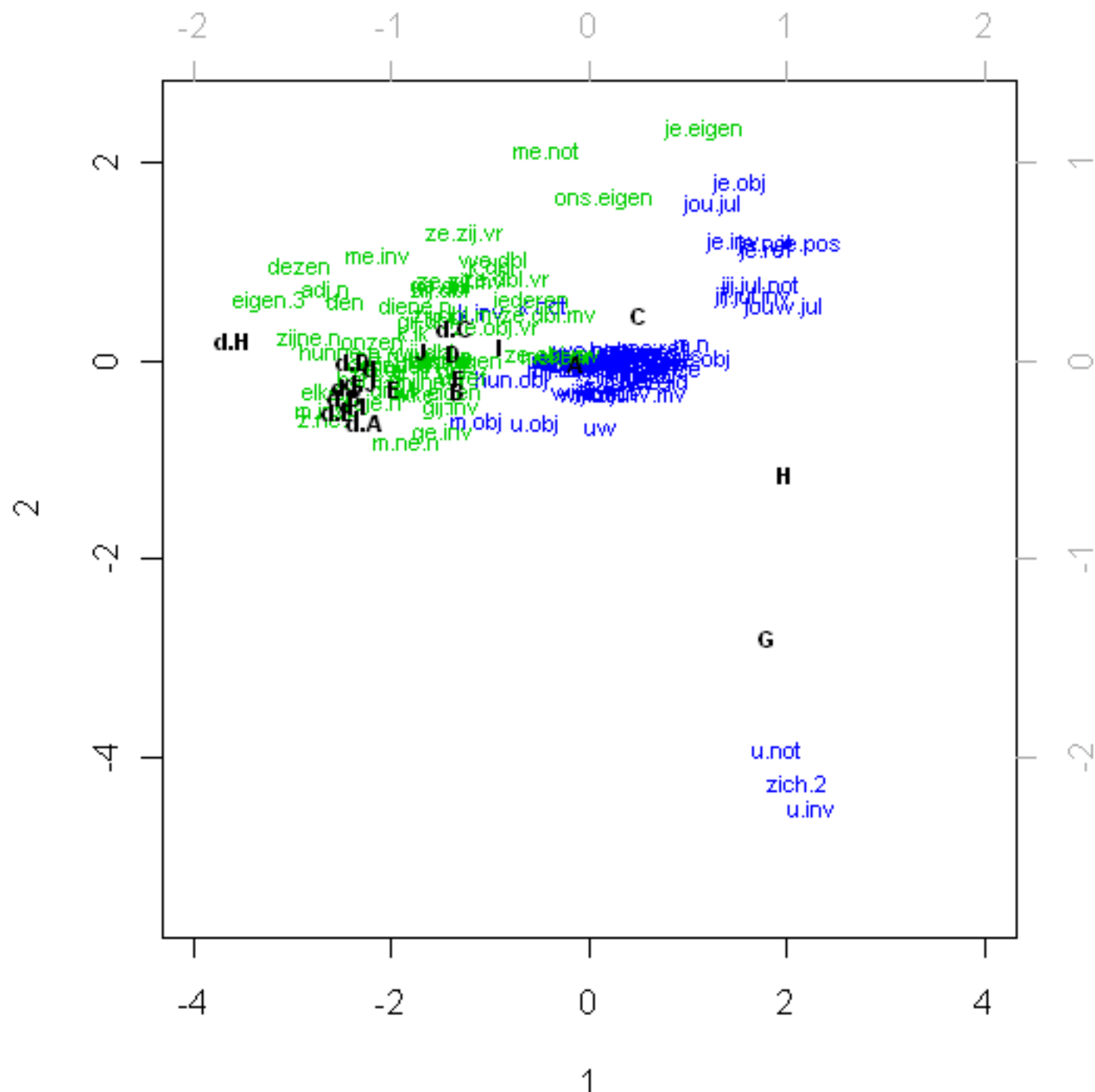

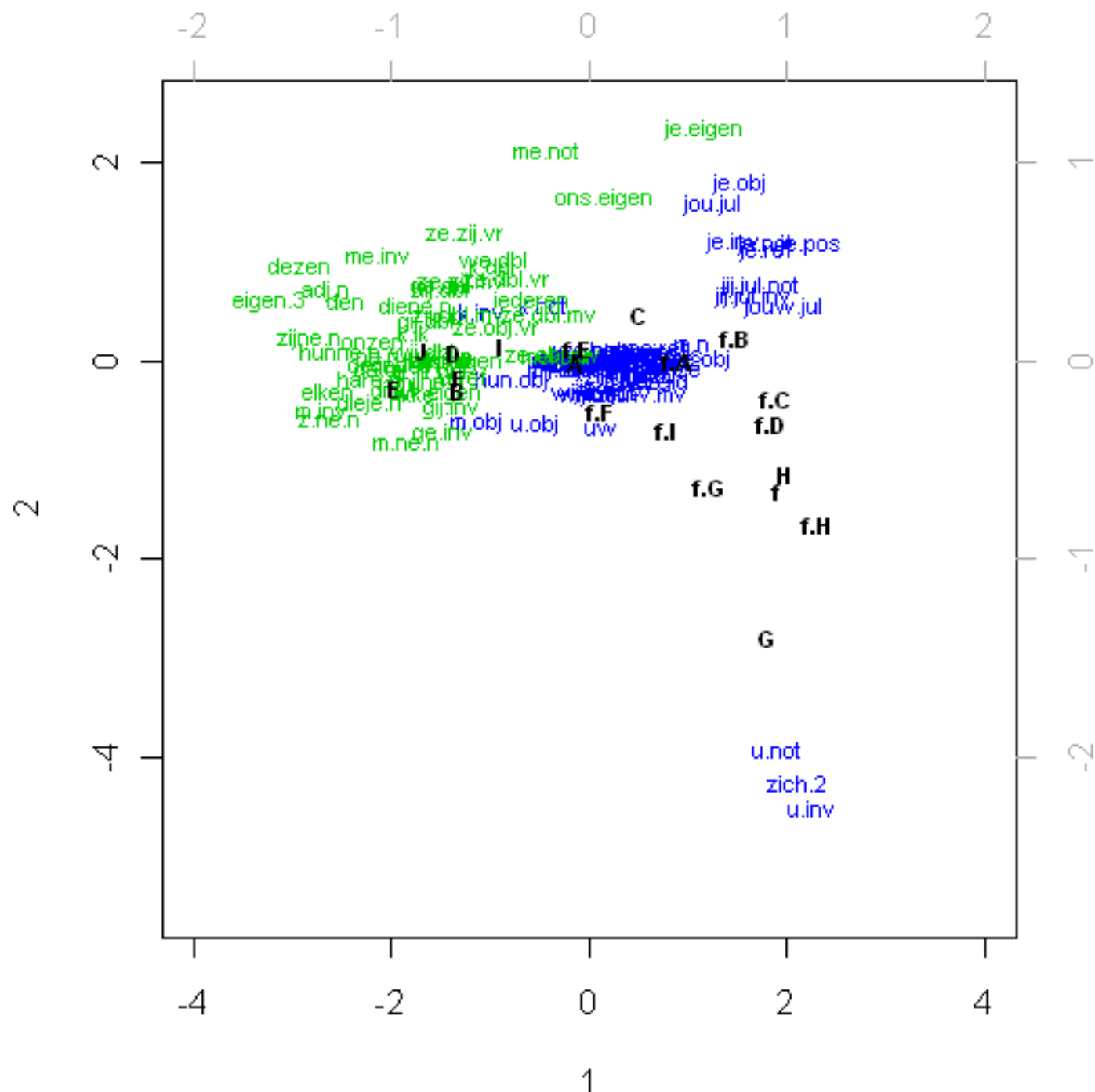

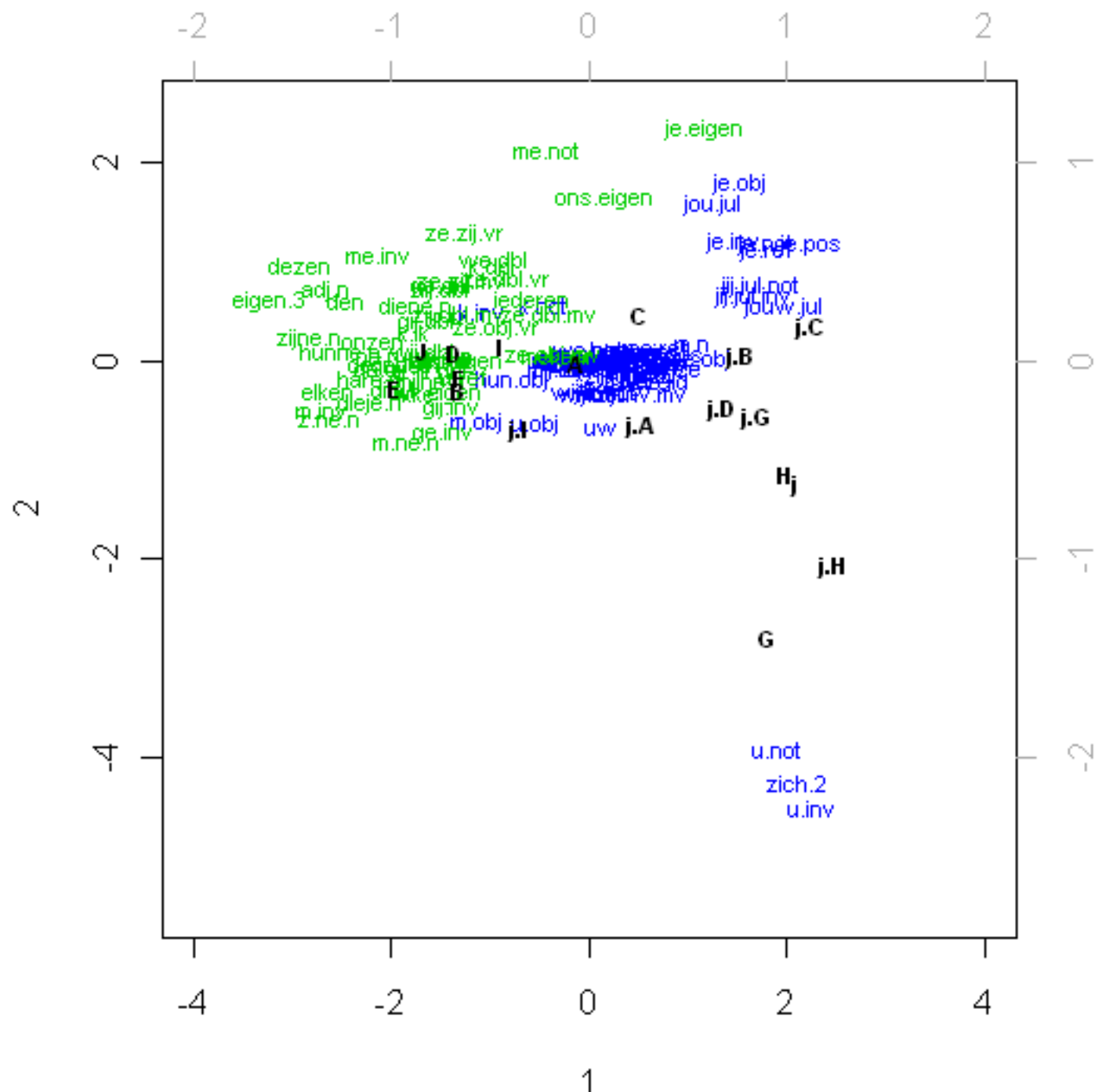

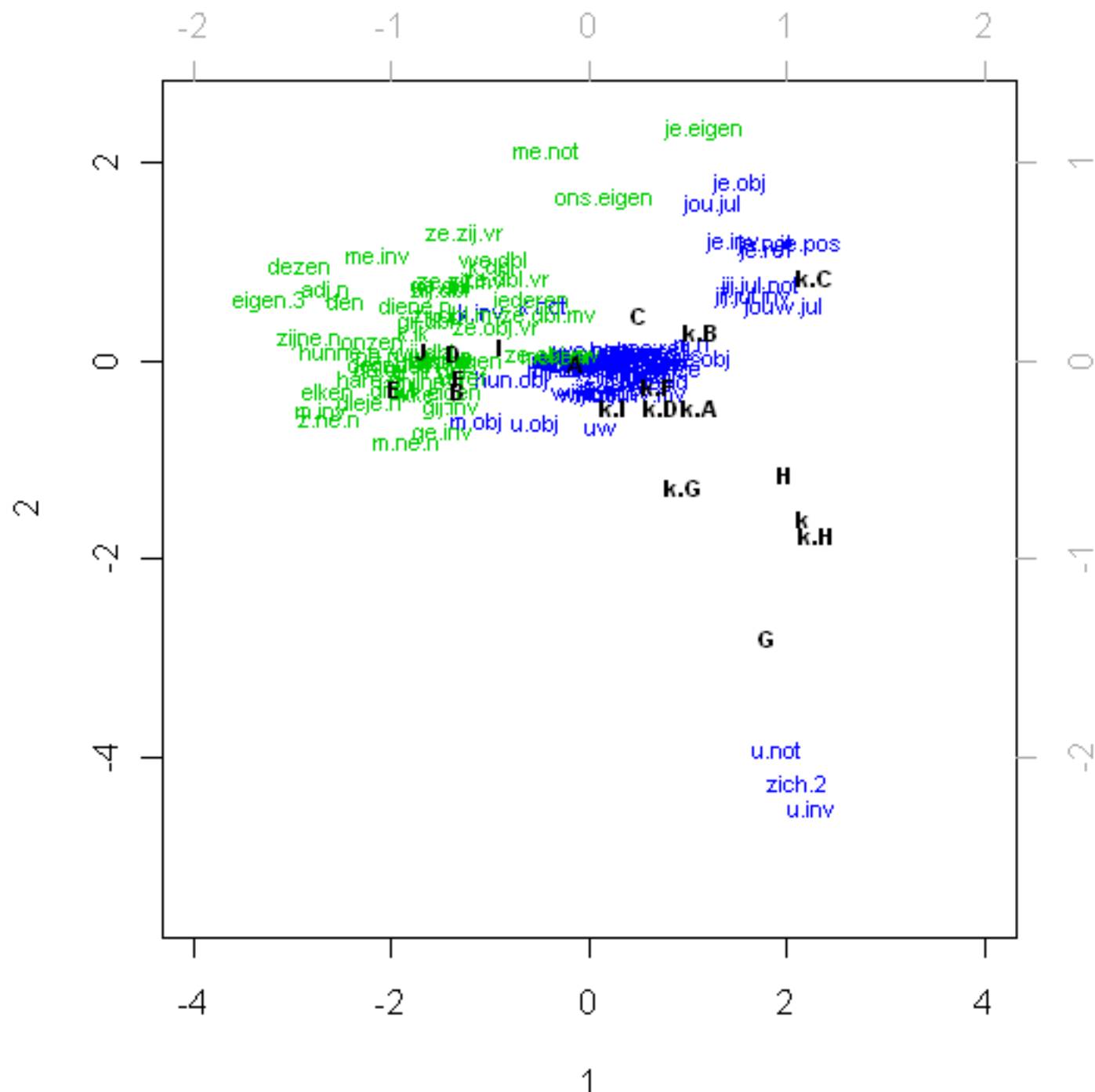

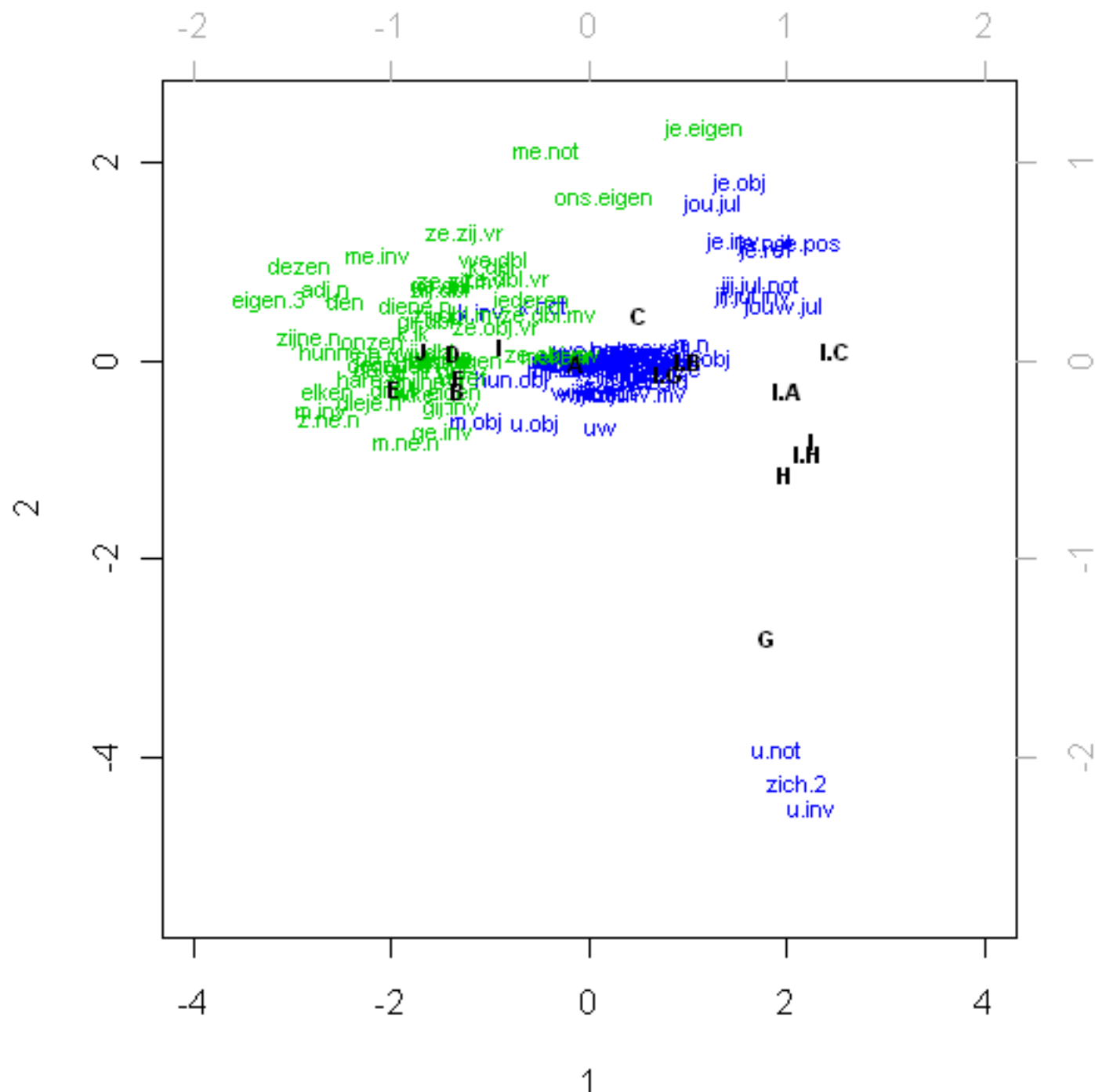

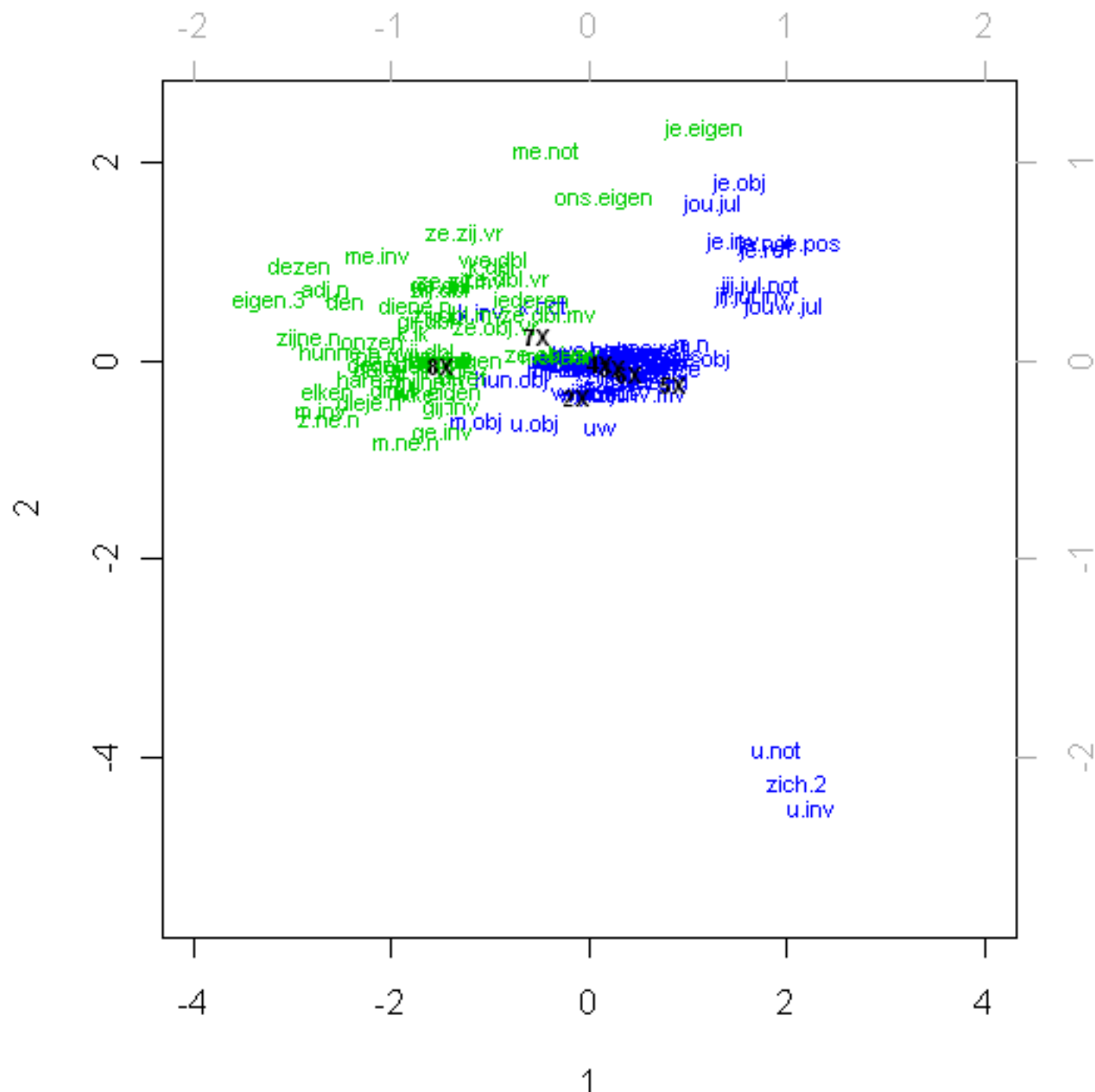

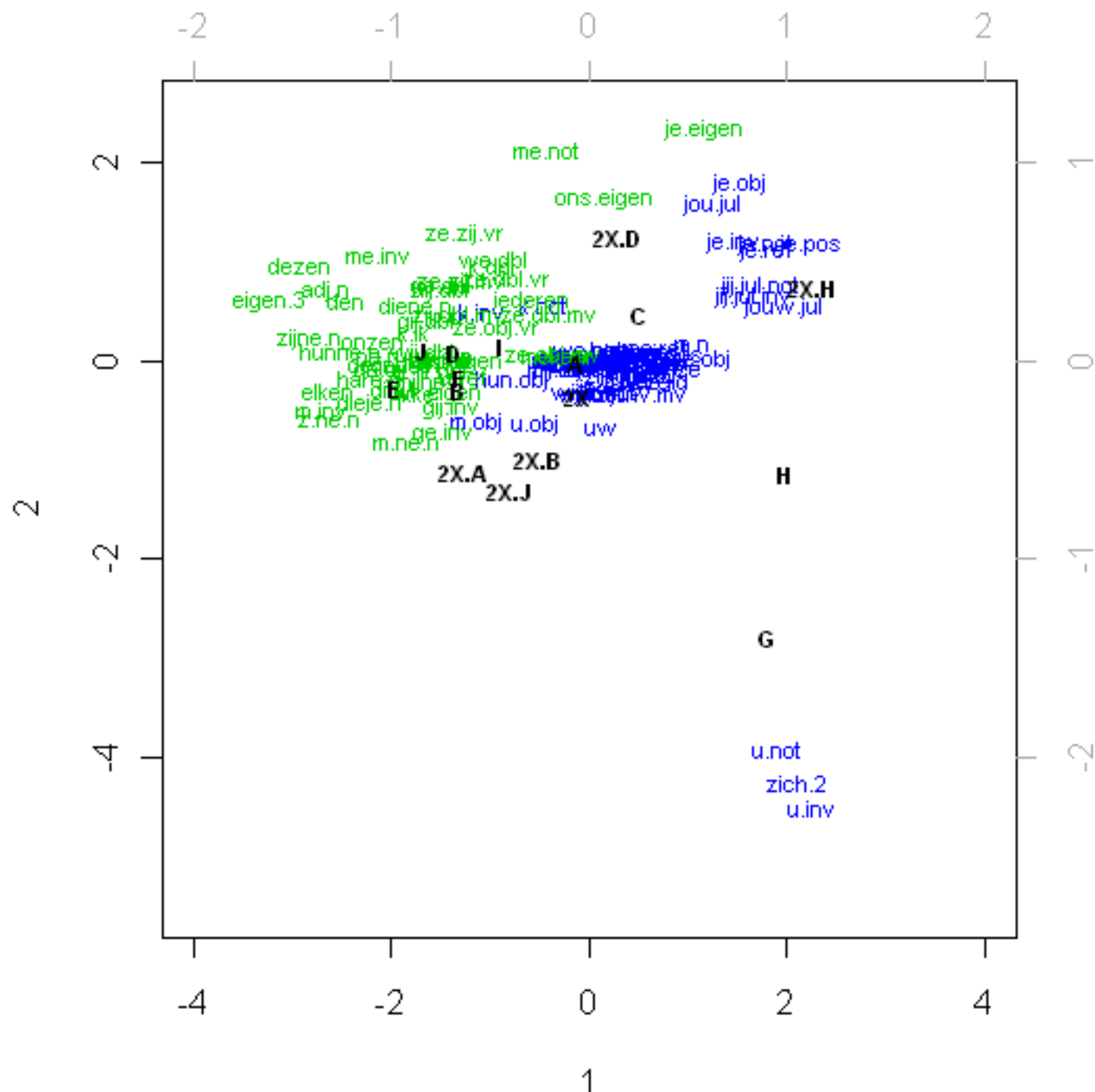

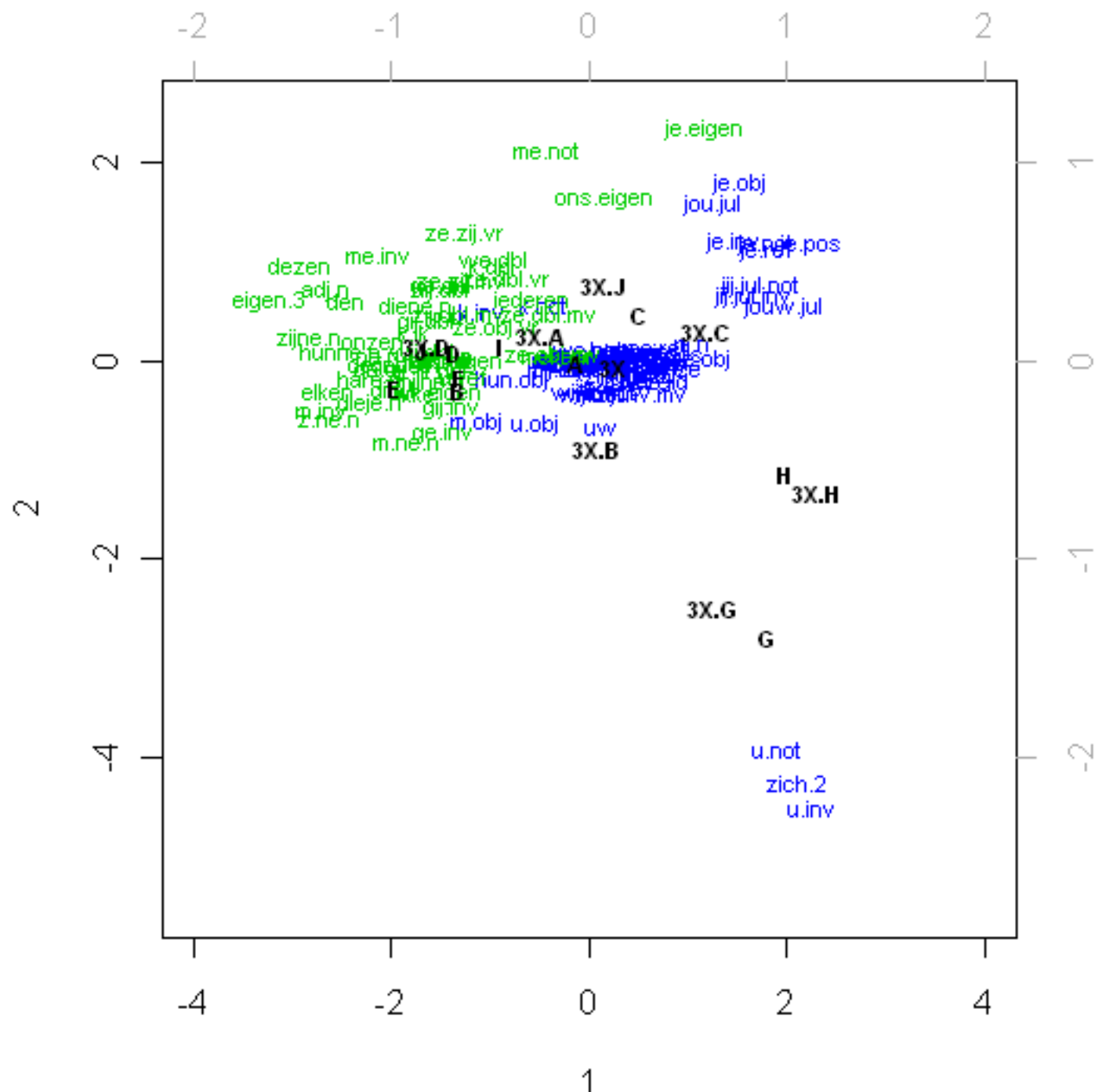

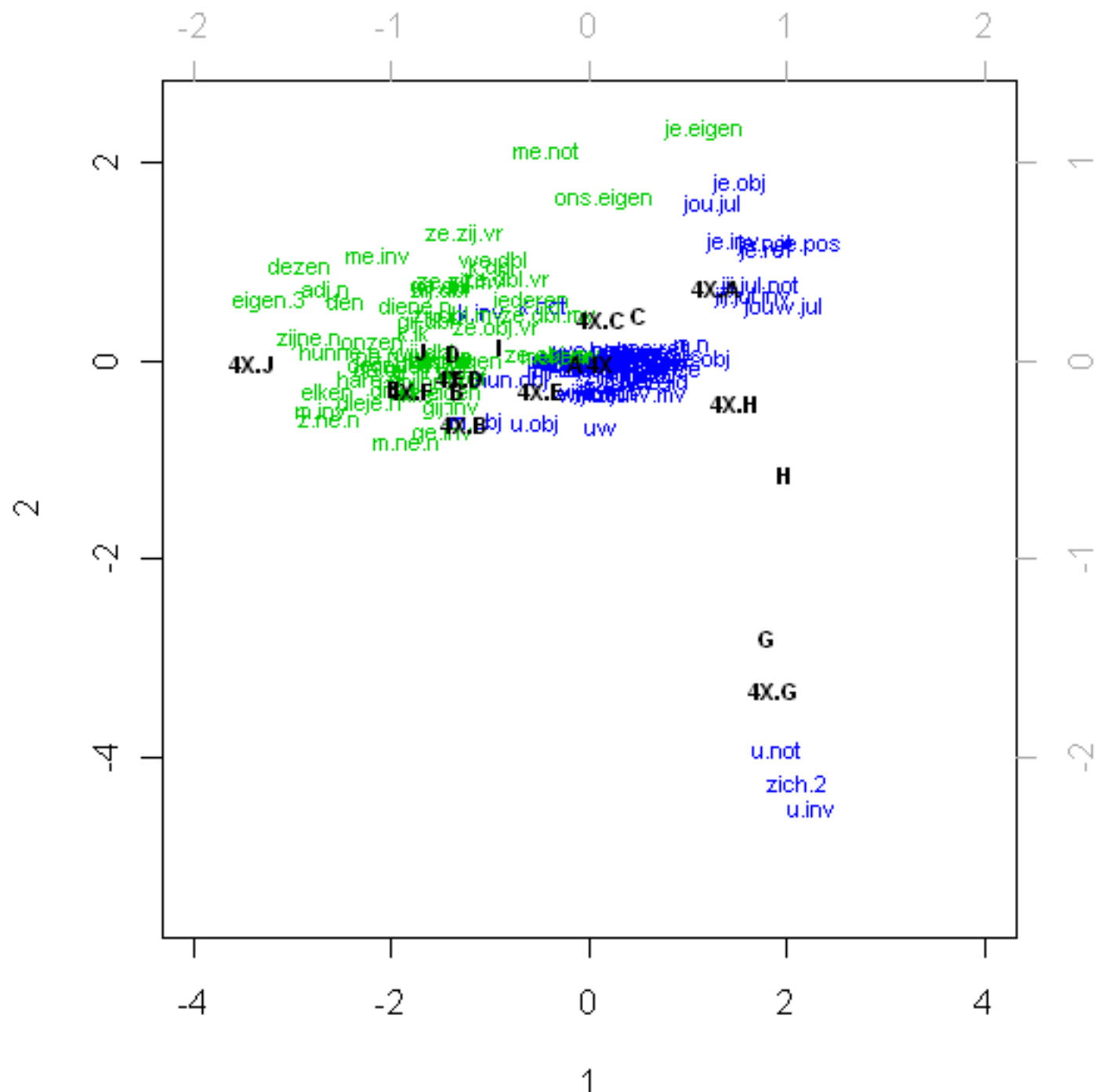
Analyse

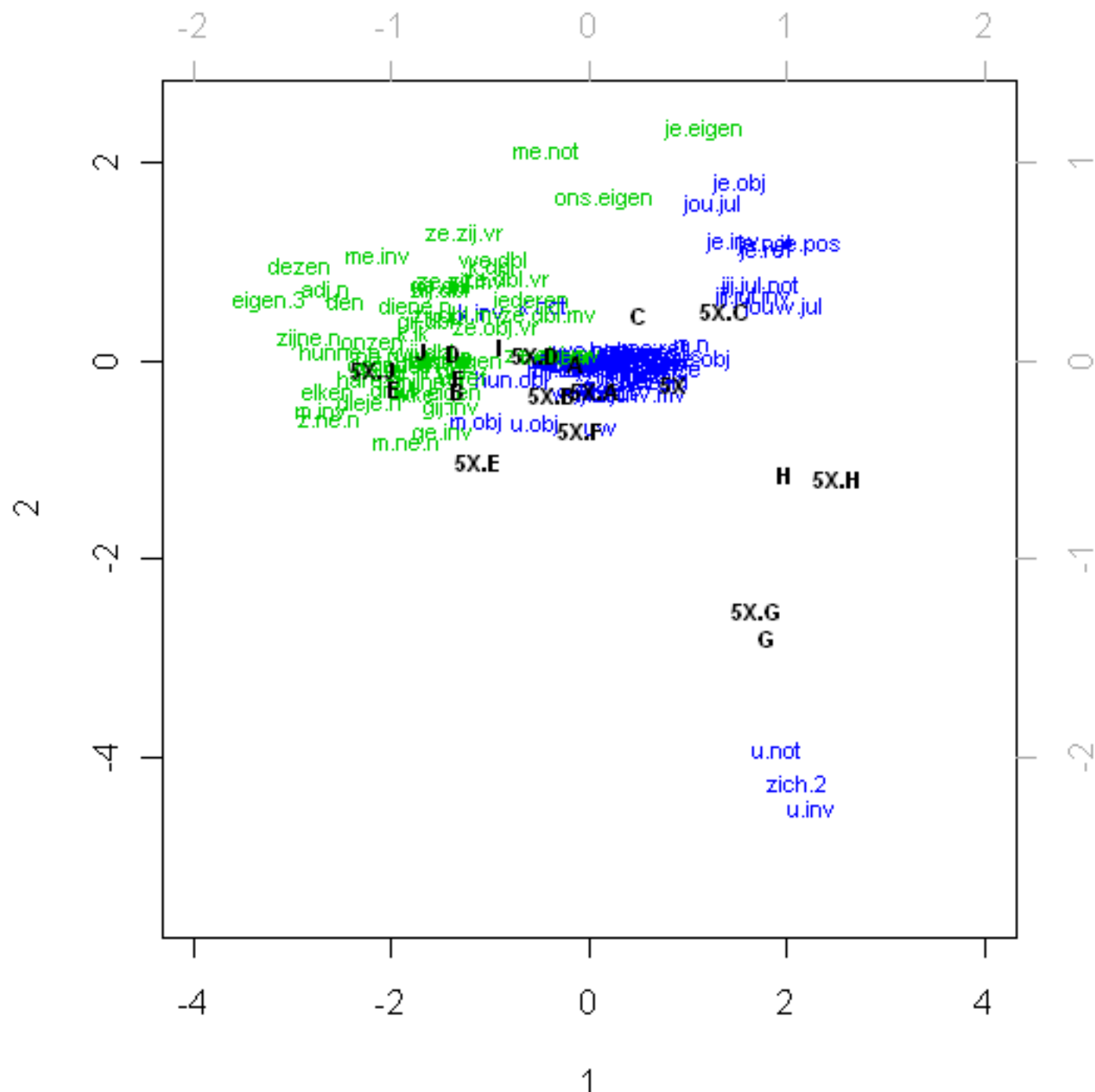
# sprekers	2X	3X	4X	5X	6X	7X	8X
A	1	7	18	20	13	2	0
B	1	5	9	15	21	19	0
C	0	25	77	65	56	95	2
D	1	15	31	61	62	75	4
E	0	0	2	2	2	2	1
F	0	0	9	8	9	5	0
G	0	12	34	43	15	3	0
H	3	10	39	70	86	42	0
I	0	0	0	0	0	50	72
J	2	4	3	1	2	4	0

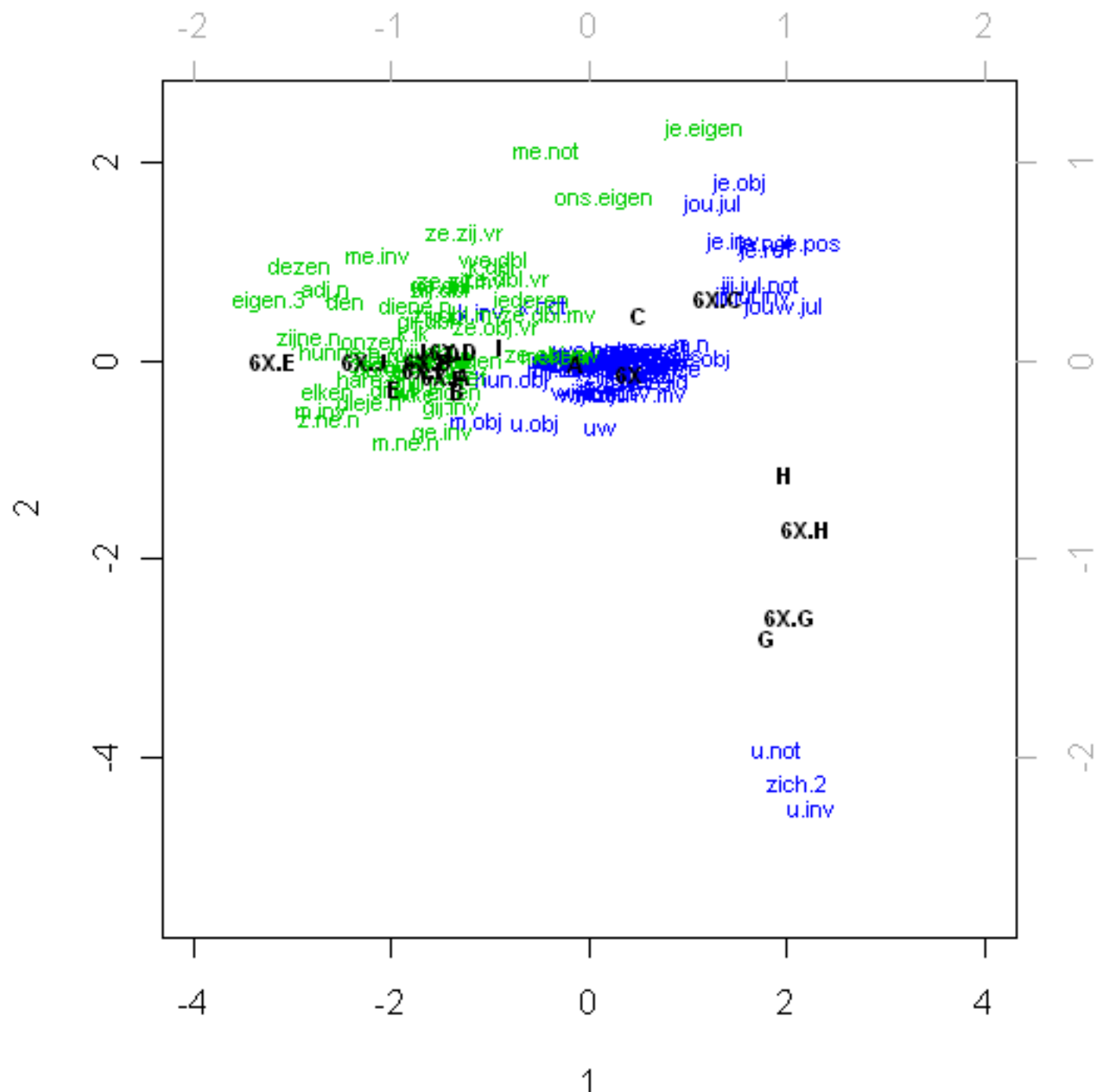

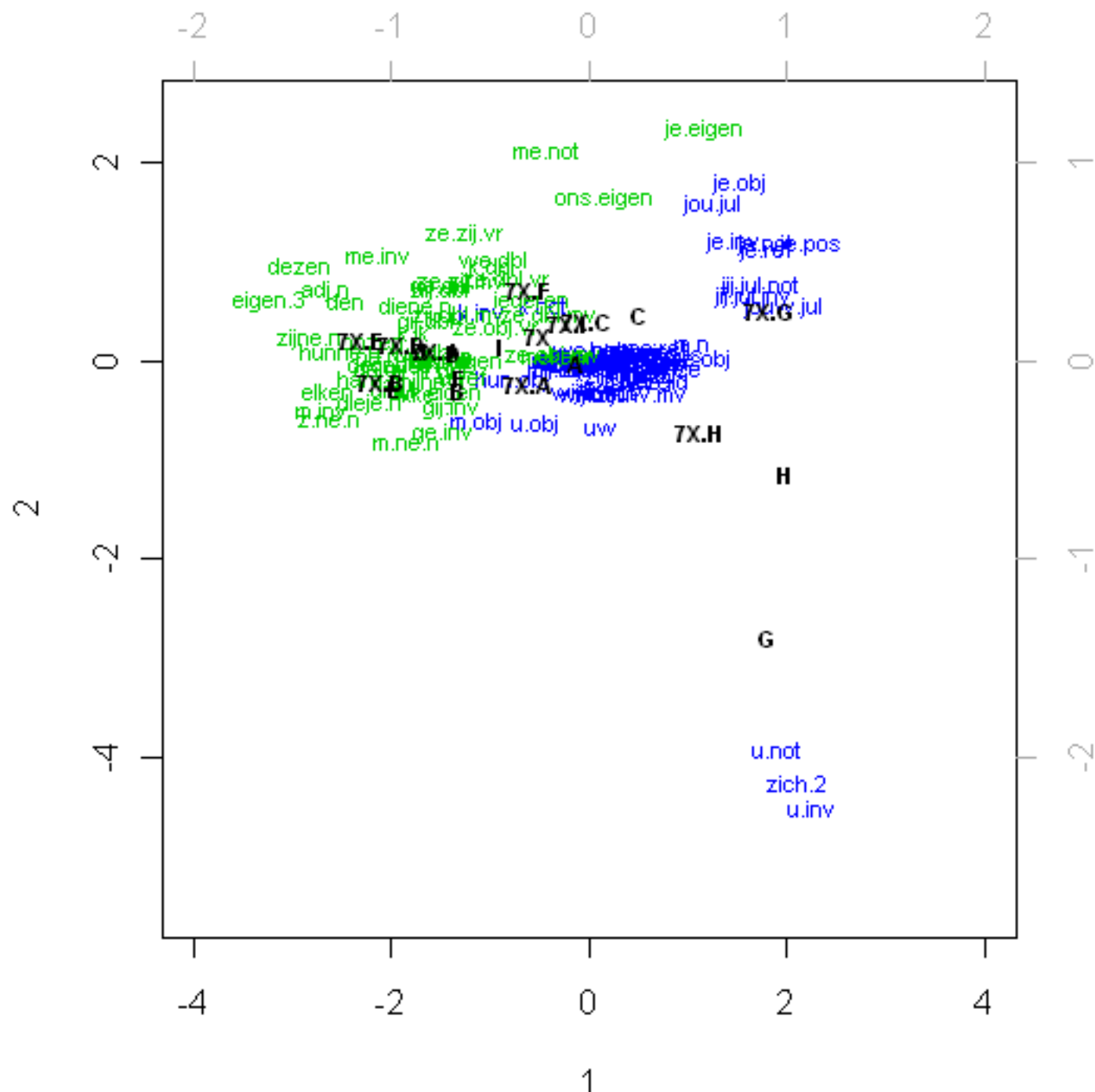

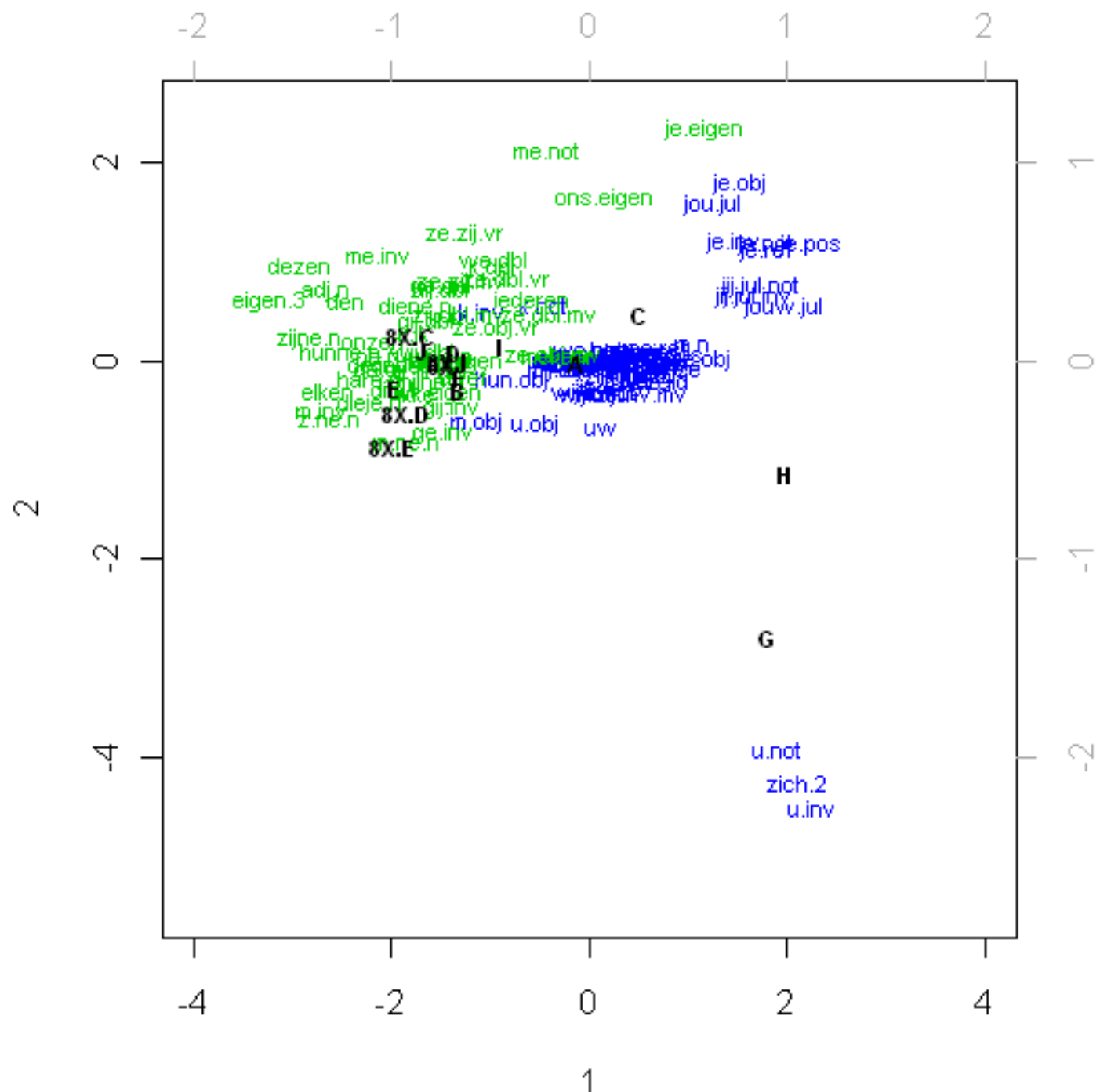

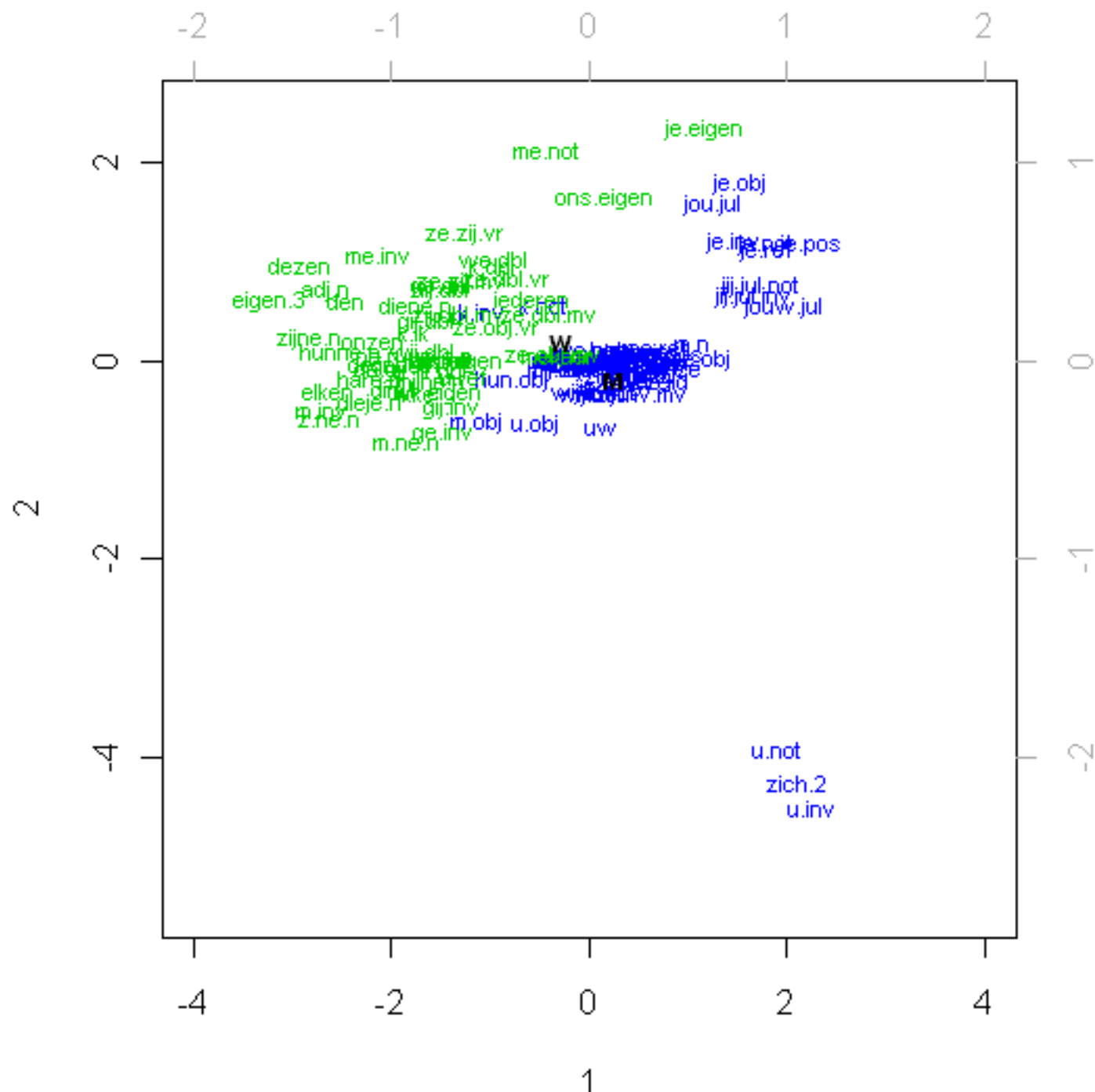

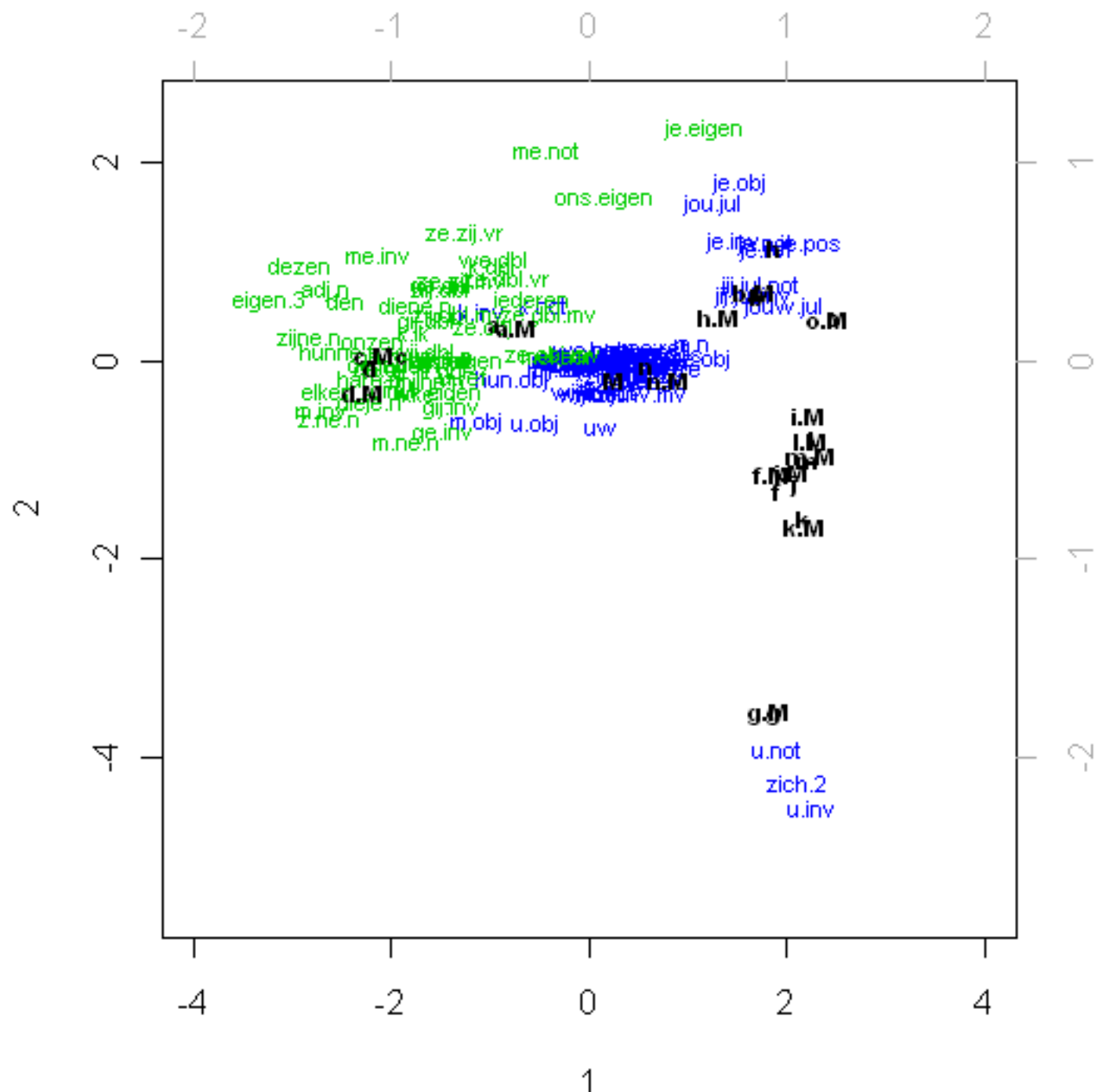

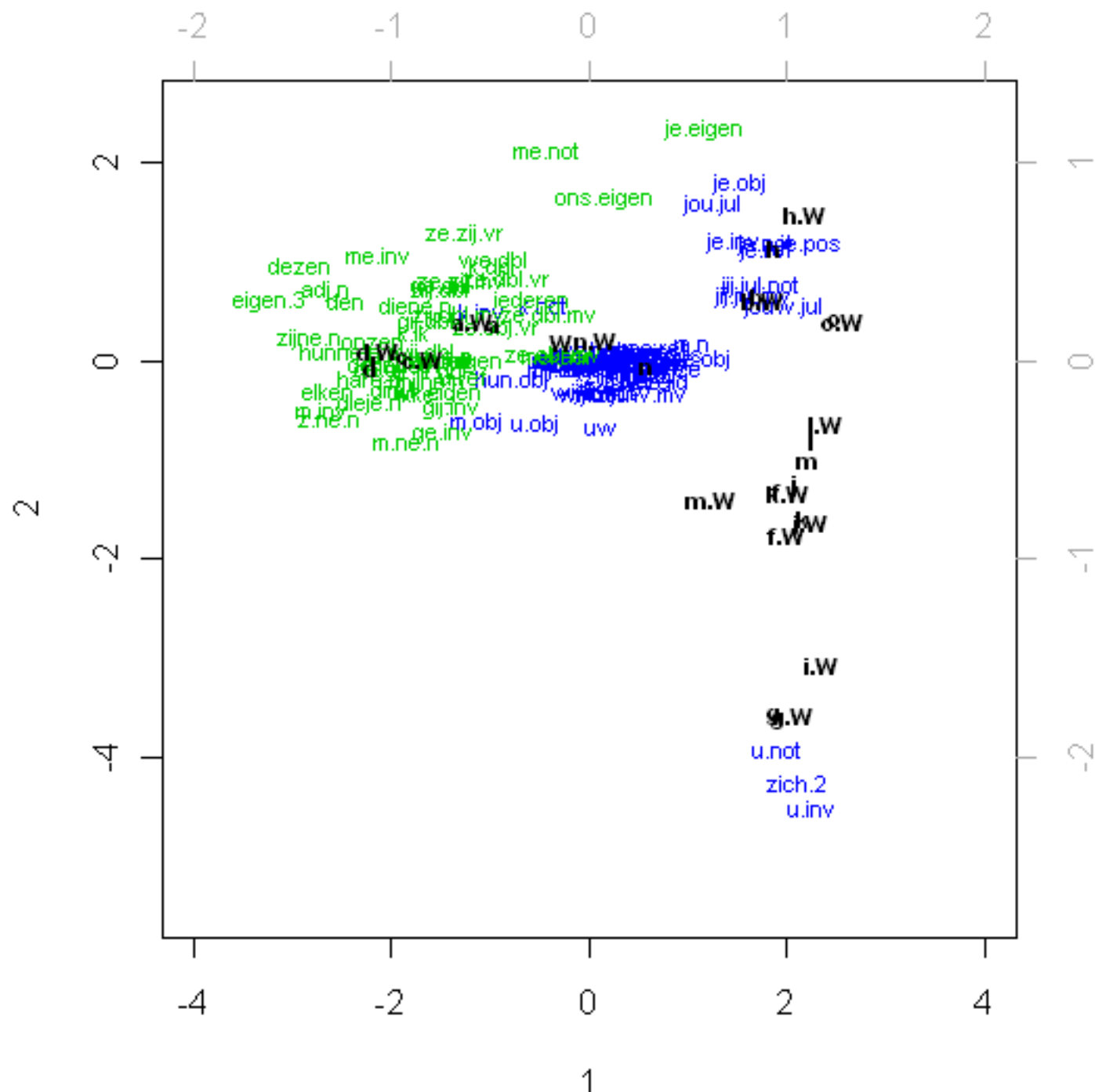

Conclusie

- Tussentaal, spreektaal en standaardtaal vormen geen aparte clusters maar een continuüm
- Dominantere groepen versoepelen gradueel hun standaardtaalgebruik
  - Wet van Engel
  - Wet van de afnemende meeropbrengst/remmende voorsprong/...
- Taalkloof als sociale kloof: formele situaties maken minder dominante groepen (vrouwen, West-Vlamingen, middenklasse,...) taalonzeker

Bibliografie

- Abd-el-Jawad, H. (1986). "The emergence of an urban dialect in the Jordanian urban centers". *International Journal of the Sociology of Language* 61, 53-63.
- Abd-el-Jawad, H. (1987). "Cross-dialectal variation in Arabic: Competing prestigious forms". *Language in Society* 16, 359-368.
- Auer, P. (2005). "Europe's sociolinguistic unity, or: A typology of European dialect/standard constellations". In: N. Delbecq, J. Van der Auwera & D. Geeraerts (red.), *Perspectives on variation: Sociolinguistic, historical, comparative*. Berlin/New York: Mouton de Gruyter, 8-42.
- Biber, D. (1995). *Dimensions of register variation. A cross-linguistic comparison*. Cambridge: Cambridge University Press.
- De Caluwe, J. (2009). "Tussentaal wordt omgangstaal in Vlaanderen". *Nederlandse Taalkunde* 14, 8-25.
- Deprez, K. & G. Geerts (1977). *Lexicale en pronominale standaardizatie: een onderzoek van de ontwikkeling van het algemeen Nederlands in West-Vlaanderen..* Antwerpen: Universiteit Antwerpen.
- De Schutter, G. (1998). "Talen, taalgemeenschappen en taalnormen in Vlaams-België". *Verslagen en mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 108, 227-251.
- Geeraerts, D. (2002). "Rationalisme en nationalisme in de Vlaamse taalpolitiek". In: J. De Caluwe, D. Geeraerts, S. Kroon, V. Mamadouh, R. Soetaert, L. Top & T. Vallen (red.), *Taalvariatie en Taalbeleid. Bijdragen aan het taalbeleid in Nederland en Vlaanderen*. Antwerpen & Apeldoorn: Garant, 87-104.
- Geeraerts, D., S. Grondelaers & D. Spielman (1999). *Convergentie en divergentie in de Nederlandse woordenschat. Een onderzoek naar kleding- en voetbaltermen*. Amsterdam: Meertens Instituut.
- Geerts, G. (1983). "Brabant als centrum van de standaardtaalontwikkeling in Vlaanderen". *Forum der Letteren* 24, 55-63.
- Geerts, G. (1985). "Taalvariatie en taalnormen in Vlaanderen". *Verslagen en mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 1, 85-112.
- Goossens, J. (1970). "'Belgisch beschaafd Nederlands' en Brabantse expansie". *De Nieuwe Taalgids* 63, 54-70.
- Heeringa, W. (2004). *Measuring dialect pronunciation differences using Levenshtein distances*. Groningen: Doctoral dissertation, University of Groningen.
- Hendrickx, R. (1998). *Het Taalcharter*. <Inmiddels verwijderde url>.
- Holes, C. (1983). "Patterns of communal language variation in Bahrain". *Language in Society* 12, 433-457.
- Houvenaghel, S. & W. Vanhaverbeke (1997). *Economische aspecten en relaties van de omliggende gebieden met het stedelijk netwerk van de Vlaamse Ruit*. <<http://arno.unimaas.nl>>.
- Ibrahim, M. (1986). "Standard and prestige language: a problem in Arabic sociolinguistics". *Anthropological Linguistics* 28, 115-126.

Bibliografie - vervolg

- Impe, L. (2010). *Mutual intelligibility of national and regional varieties of Dutch in the Low Countries*. Leuven: Doctoral dissertation, University of Leuven.
- Janssens, G. (2004). "Ontstaan, ontwikkeling en positie van de 'Vlaamse tussentaal'". In: S. Kiedroń & A. Kowalska-Szubert (red.), *Thesaurus polyglottus et flores quadrilingues. Festschrift für Stanisław Prędoła zum 60. Geburtstag*. Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT, 173-178.
- Jaspaert, K. (1986). *Statuut en structuur van standaardtalig Vlaanderen*. Leuven: University Press.
- Jaspers, J. (2001). "Het Vlaamse stigma. Over tussentaal en normativiteit". *Taal en Tongval* 53, 129-153.
- Knops, U. (1982). *Attitudes van Vlamingen tegenover de Nederlandse standaardtaal*. Leuven: Doctoral dissertation, University of Leuven.
- Labov, W. (1972). *Sociolinguistic patterns*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Maddison, A. (2006). *The World Economy*. OESO.
- Plevoets, K. (2009). "Verkavelingsvlaams als de voertaal van de verburgerlijking van Vlaanderen". *Studies van de BKL* 4, <<http://webh01.ua.ac.be/linguist/SBKL/sbkl2009/ple2009.pdf>>.
- Romein, J. (1937). "De dialektiek van de vooruitgang. Bijdrage tot het ontwikkelingsbegrip in de geschiedenis". In: J. Romein (red.), *Het onvoltooid verleden. Kultuurhistorische studies*. Amsterdam: Querido, 9-64.
- Taeldeman, J. (1992). "Welk Nederlands voor Vlamingen?" *Nederlands van nu* 40, 33-52.
- Vandekerckhove, R. (2009). "Dialect loss and dialect vitality in Flanders". *International Journal of the Sociology of Language* 196/197, 73-97.
- Van de Velde, H. (1996). "Verkavelingsvlaams. Wat is mij dat nu?". In: R. van Hout & J. Kruijsen (red.), *Taalvariaties. Toonzettingen en modulaties op een thema*. Dordrecht: Foris Publications, 261-271.
- Van Istendael, G. (1989). *Het Belgisch labyrint. Wakker worden in een ander land*. Amsterdam: Arbeiderspers.
- Vanhaverbeke, W. (1997). *Het belang van de Vlaamse Ruit vanuit economisch perspectief*. <<http://arno.unimaas.nl>>.
- Veblen, T. (1899). *The theory of the leisure class. An economic study of institutions*. Oxford: Oxford University Press.
- Willemyns, R. (1997). "Dialektverlust im niederländischen Sprachraum". *Zeitschrift für Dialektologie und Linguistik* 64, 129-154.
- Wouters, C. (2008). *Informalisering. Manieren en emoties sinds 1890*. Amsterdam: Bert Bakker.

Bedankt!

koen.plevoets@hogent.be